

УКРАЇНСЬКИЙ ІРИС

ЩОРІЧНИЙ БЮЛЕТЕНЬ
УКРАЇНСЬКОЇ СПІЛКИ ІРИСУ
(УСІ)

2014/15 рік

MISS UKRAINE
(МИСС УКРЕЙН)

Ігор Хорош, R. 2014, ТВ

UKRAINIAN EVENING
(УКРЕЙНІЕН ІВНІНГ)

Ігор Хорош, R 2014, ТВ

В ПОЛОНІ СІНІХ ВЕЧОРІВ
(V POLONI SYNİKH VECHORIV)

Ігор Хорош, R. 2014, ТВ

UKRAINIAN JOY
(УКРЕЙНІЕН ДЖОЙ)

Ігор Хорош, R. 2014, ТВ

UKRAINIAN DREAM
(УКРЕЙНІЕН ДРІМ)

Ігор Хорош, R. 2014, ТВ

АКОЛЕ
(ACOLE)

Алла Черногуз, 2012, ТВ

ОЛЕНА БАЙРАК
(OLENA BAYRAK)

Алла Черногуз, 2015, ТВ

ПРИВАТНИЙ ДЕТЕКТИВ
(PRYVATNY DATAKTYV)

Алла Черногуз, 2013, ТВ

ЗИМОВА ВИШНЯ
(ZYMOVA VYSHNIA)

Алла Черногуз, 2012, ТВ

ПОЛІСЯНОЧКА
(POLISYANOSCHKA)

Алла Черногуз, 2010, ТВ

На обкладинці:

КОБЗАР
(KOBZAR)

Геннадій Мамченко ,
2013, ТВ

Лауреат V Всеукраїнської виставки

Високих борідкових ірисів у номінації

“Кращий сорт вітчизняної селекції” та

переможець I суддівства у відкритому ґрунті

2014 року.

www.irisua.org

УКРАЇНСЬКИЙ ІРИС

НАМ 5 РОКІВ!

ЩОРІЧНИЙ БЮЛЕТЕНЬ
УКРАЇНСЬКОЇ СПІЛКИ ІРИСУ

ВИДАЄТЬСЯ З 2012 РОКУ

ВИПУСК №4

Київ 2015

УКРАЇНЬСЬКА СПІЛКА ІРИСУ

УСІ є неприбутковою організацією, яка була заснована 20 березня 2010 року у Києві за ініціативи провідних ірисівників України і офіційно зареєстрована 14 липня 2010 року в установленому законом порядку

ПРАВЛІННЯ УСІ

Голова правління: **Черногуз Алла Михайлівна**
02094, м. Київ, а/с 35; allairisusi@gmail.com

Заступник голови правління: **Буйдін Юрій Валерійович**
01014, м. Київ, вул. Тімірязєвська, 1; irisua@ukr.net

Виконавчий директор: **Монако Олександр Гаврилович**
03027, Київ-27, а/с 10; info@monakoirisgarden.com

Офіційний сайт: www.irisua.org
Електронна пошта УСІ: irisua@ukr.net
Телефон правління УСІ: (050) 281-35-83

На сьогодні до складу УСІ входить 47 членів із різних областей України та 3 колективні члени

ЗМІСТ CONTENTS

<i>Вступне слово</i> <i>Opening Address</i>	7
Звернення до колег (<i>А. Черногуз</i>) Address to Colleagues (<i>A. Chernoguz</i>)	8
Реєстрація в AIS у 2014 році сортів, створених членами Української Спілки Ірису (<i>І. Хорош</i>) New cultivars of Ukrainian Iris Society Members registered by AIS in 2014 (<i>I. Khorosh</i>)	11
IV Офіційний симпозиум УСІ із популярності сортів SDB та MDB ірисів Most popular SDB and MDB Irises – Fourth official UIS symposium	15
IV Офіційний симпозиум УСІ із популярності сортів ТВ ірисів Most popular TB Irises – Fourth official UIS symposium	17
Симпозиум РОІ із популярності сортів SDB та ТВ у 2014 році Most popular SDB and TB Irises – RIS symposium 2014	19
Симпозиум AIS із популярності сортів Високих Борідкових ірисів у 2014 році Most popular TB Irises AIS symposium 2014	21
Нагороди AIS у 2014 році AIS Awards 2014	22
V Всеукраїнська виставка Високих Борідкових ірисів – 2014 (<i>Ю. Буйдін</i>) Fifth Ukrainian Iris Show 2014 (<i>Yu. Buidin</i>)	23
Про з'їзд УСІ на Полтавщині очима господаря саду (<i>А. Черногуз</i>) About congressional hosting (<i>A. Chernoguz</i>)	28
Шкідники ірисів: ірисова муха (<i>Acklandi servadeii</i>) і оленка волохата (<i>Epicometi hirta</i>) (<i>О. Трякіна</i>) Pest of irises: <i>Acklandi servadeii</i> and <i>tropinota hirta</i>	33
<i>Фото до опублікованих статей</i> <i>Photos to the Articles</i>	35
Варіабельність забарвлення оцвітини <i>Iris pumila</i> L. у природних популяціях Миколаївської області (<i>Т. Троїцька</i>) The colouration variability of <i>Iris pumila</i> L. perianth in natural population of Mykolaiv Region (<i>T. Troitska</i>)	45
Аматорська гібридизація. <i>Нотатки з гібридизації</i> (<i>Б. Блайз</i>) Amateur experiences in hybridization. <i>Iris Hybridizing Notes</i> (<i>B. Blyth</i>)	52

<i>Ірис без кордонів. Гібрид ірису лактеа та ірису спурія (Л. Комарніцкі)</i> Hybrid of lactea and spuria irises (Lech Komarnicki)	55
<i>Махровість квіток ірису (Д. Уітт)</i> Doubling in iris flowers (Jean Witt)	58
<i>Із досвіду ірисівників. Боротьба з хворобами та шкідниками на Херсонщині (М. та Л. Локтеві)</i> Desease prevention and control of pests in Khersonshchyna (M. and L. Loktevy)	60
<i>Що в імені твоїм? На півноті пісня обірвалася... (А. Черногуз)</i> That in your name? Broken song on a half note... (A. Chernoguz)	62
<i>Ювілеї ушавлених сортів. 50 років популярності (І. Хорош)</i> Anniversary of the Famous Cultivars. 50 years of popularity (I. Khorosh)	65
<i>Мистецька сторінка</i> <i>Art page</i>	66
<i>Оголошення та реклама</i> <i>Announcements and advertisements</i>	68

© ЩОРІЧНИЙ БЮЛЕТЕНЬ
“УКРАЇНСЬКИЙ ІРИС”
УКРАЇНСЬКОЇ СПІЛКИ ІРИСУ

Загальна редакція, макетування та верстка Юрій Буйдін

Редактор Ірина Мирончук

*У матеріалах використано фото, зроблені
Б. Блайзом, Ю. Буйдіним, Г. Мамченком, М. Троїцьким,
О. Трякіною, І. Хорошем А. Черногуз*

*Відповідальність за зміст та достовірність наданих
матеріалів несуть їх автори*

*У випадку копіювання чи передруку матеріалів,
посилання на публікацію є обов'язковим*

Вступне слово

Шановні друзі!

Вітаємо вас на сторінках нашого бюлетеня, щорічний випуск якого вже вкотре представляє Українська Спілка Ірису.

Маємо надію, що попередні збірки були для вас цікавими і корисними. Нагадуємо вам, що ми завжди раді вислухати конструктивні зауваження, врахувати доречні поради та виправити прикрі недоліки.

Як ви вже знаєте, одним із основних завдань Української Спілки Ірису разом із поширенням в Україні культури ірису як такої, є всебічне сприяння розвитку гібридизації в Україні та розповсюдження сортів вітчизняної селекції. І цей бюлетень, в першу чергу, покликаний стати джерелом інформації про доробок вітчизняних гібридизаторів для широкого кола ірисівників.

Дякуємо всім, хто долучається до створення цих випусків бюлетеня. Вони увібрали в себе багаторічний досвід не тільки українських колекціонерів і гібридизаторів ірисів, але і найкращий доробок світових ірисівників.

Що ви побачите у цьогорічному бюлетені? По-перше, тут надруковано перелік сортів ірисів, зареєстрованих членами УСІ у 2014 році. Наголошуємо, що така інформація є ексклюзивною і ніде в іншому місці на сьогодні ви її не побачите. Вже традиційно буде репрезентовано нові рубрики: “Із досвіду ірисівників” - про власний досвід вітчизняних ірисівників щодо догляду за ірисами, боротьби з шкідниками, живленню, та “Що в імені твоїм?” - в якій висвітлюється інформація про історію назв сортів.

Також вашій увазі представлено інформацію з традиційних вже рубрик “Іриси без кордонів”, “Ювілеї уславлених сортів”, “Наші ювіляри” та “Мистецька сторінка”; будуть наведені результати щорічного опитування членів спілки – Симпозіумів із популярності сортів Високих та Карликових борідкових ірисів, а також Симпозіумів Російської та Американської Спілок Ірисів, матеріали з досвіду вирощування і гібридизації ірисів в Україні, розповіді про досягнення світової селекції та про всі заходи, які пройшли під егідою УСІ у 2014 році.

Маємо надію, що ви отримаєте лише позитивні емоції і почерпнете корисну інформацію від перегляду чергової нашої збірки.

Черногуз Алла Михайлівна
Голова Правління
УСІ

Звернення до колег

Алла Черногуз (м. Київ)

ДОРОГІ ДРУЗІ, ШАНОВНІ КОЛЕГИ-ІРИСІВНИКИ!

Минулий ірисовий сезон і не лише він виявився далеко не найкращим як для нас, тих, хто вирощує квіти і прикрашає землю, але і загалом для народу України. Відбулися і зараз відбуваються дуже трагічні для долі держави події. Ми всі переймаємося долею наших синів, братів, батьків – всіх захисників Вітчизни так само, як і рік тому молили Бога за збереження молодих життів на Майдані. На знак вшанування тих, хто загинув на Майдані, наша Спілка підтримала ідею про увічнення пам'яті Героїв Небесної Сотні в назві сортів ірисів вітчизняної селекції. Струнке суцвіття ірису завжди спрямоване вгору, вдивляючись в небесну блакить, звідки душі героїв дивляться на багатостраждальну землю України. Вже маємо сорт 'ГЕРОЯМ НЕБЕСНОЇ СОТНІ', триває робота над новим конкурсом на назви 'Небесна Сотня' та 'Героям Майдану'. Ці іриси плануємо висадити біля Меморіалу Героям Небесної Сотні і подарувати родинам героїв.

На тлі цих, зовсім не святкових, подій не залишилась непоміченою особлива дата для ірисівників. Минулий, 2014 рік, для членів УСІ пройшов як рік Ніни Мірошніченко. Ми відзначали 100-річний ювілей від дня народження відомого селекціонера ірисів. Спілка провела і проводить значну роботу на знак вшанування вкладу Ніни Мірошніченко у становлення, популяризацію та подальший розвиток культури ірису в Україні в цілому і вітчизняного ірисівництва зокрема. Ніні Опанасівні ми присвятили кілька рубрик на сторінках Бюлетеня 2013-2014, роком раніше в Умані за підтримки нашої Спілки закладено ірисарій пам'яті Ніни Мірошніченко, де висаджено створені нею сорти ірисів і сорти українських селекціонерів – членів УСІ. Також збори УСІ підтримали ініціативу членів Спілки про присвоєння одному з кращих сіянців української селекції назви «Ніна Мірошніченко». З цією метою буде проведено конкурс сіянців під час наступної виставки ірисів.

Правління УСІ запропонувало запровадити найвищу нагороду в українському ірисівництві – медаль Ніни Мірошніченко. Ідея знайшла схвалення усіх членів Співки, що були присутні на чергових щорічних зборах УСІ. Ескіз та програмне забезпечення для медалі уже розроблено фахівцем у цій справі. Для виготовлення самої медалі потрібні значні кошти, частина яких поступила від провідних ірисівників на відкритий для цього благодійний рахунок. УСІ буде вдячна всім, хто з часом долучиться до цієї справи. Слід також відзначити, що Правління з цього приводу тісно спілкується з сином Ніни Опанасівни Віктором, який гаряче підтримав нашу ідею, а пізніше і сам ескіз медалі.

Зрозуміло, зараз це не на часі, це справа майбутнього, зважаючи на наше непросте сьогодення. Але ми щиро віримо в успіх і надіємося, що серед вітчизняних сортів знайдуться такі, які будуть варті високої і почесної нагороди – медалі Ніни Мірошніченко.

Але варто говорити не лише про наші добрі справи, гарні плани. Не обійтися і без деякої критики наших спільних недоліків. Це свого роду така собі «ложка дьогтю» в наш «мед». Все ще залишається актуальним питання активності членів УСІ в плані співпраці з Правлінням, редакцією Бюлетеня. Як було, так і залишається гострим питання заповнення листів Симпозіумів, участі в он-лайн-голосуваннях. Звичайно, це непосильна для декого праця – сидючи за комп'ютером, поставити відмітку і надіслати листа. Значно простіше і цікавіше «прогулюватися» сторінками зарубіжних сайтів. Так, це дуже цікаво, але ж, шановні колеги, сорти відомих зарубіжних селекціонерів і так знає весь «ірисовий» світ, а сорти вітчизняної селекції – навіть в Україні знають одиниці. І це не тому, що вони всі такі недостойні, неварті уваги, нічого подібного – просто ми не вміємо себе подати (маю на увазі саме нас усіх – членів Співки). Адже реклама – рушійна сила прогресу (для нас – популярності вітчизняних сортів ірисів). Хто ж як не ми, буде цим займатися? Дуже приємно бачити, коли члени Співки все частіше виставляють фото сортів української селекції на своїх інтернет-сторінках (правда, їх поки що зовсім небагато). Ми все ще чомусь цураємося «вітчизняного виробника», бо звикли до сталої тези «чуже краще, ніж своє».

Але є ще одне правило і не менш актуальне: «нехай і гірше, але своє, рідне», тим паче, що далеко не гірше, в багатьох випадках тільки й недоліку, що в круглих дужках, де вказується автор сорту, стоїть українське прізвище. І це відштовхує відразу. А для чого ж ми створили нашу організацію, в Статуті якої чорним по білому написано: сприяння і популяризація сортів вітчизняної селекції. А ми що популяризуємо в першу чергу? Бо наперед виходить одне – чи куплять. А куплять те, що продаємо. Не лише запит формує пропозицію, але і навпаки, адже спочатку йде пропозиція (в нашому випадку це каталог-прайс). Звичайно, це не всім подобається, але давайте не жити старими принципами. Якщо ми поважаємо в собі українця, то маємо показати, що теж чогось варті. Окремо слід сказати, навіть наголосити на якості наших сортів, якості того, зачасту «непотребу», який реєструється. Селекціонери мають на 100% переглянути підхід до відбору сіянців. Для цього треба відвідувати сади, обмінюватися думками і порадами, не соромитися говорити один одному правду, плюси і мінуси того чи іншого претендента на реєстрацію. Кожному з нас своє здається найкращим, але треба прагнути і прагнути до досконалості. Зареєстрованого у кожного хоч «греблю гати», а толку – крапля в морі, лише робота для реєстратора і зайва трата немалих грошей. І виходячи з цього уже зовсім негарне явище можна спостерігати – продаж незареєстрованих культурварів, але з назвами. Це переходить всякі межі порядності, це неповага не лише до загальноприйнятих правил етики ірисівництва, але і визнання своєї слабкості, невпевненості в культурварі. Виходить, якщо куплять – реєструю, якщо ні – обійдеться. Такі дії гальмують успішну роботу нашої Спілки. Давайте, друзі, уникати подібного, не треба нам, саме нам як членам УСІ, розповсюджувати незареєстровані іменні культурвари. Звертаюся з настійним проханням до селекціонерів – не нехтуйте принципами етики і моралі, ставлячи понад усе лише свої інтереси. Інтереси наші спільні – квітуча, мирна, єдина Україна, над якою розквітла райдуга, створена чудовими і благородними людьми – українськими ірисівниками.

*З повагою і щирим бажанням
розквіту України, Алла Черногоуз*

РЕЄСТРАЦІЯ В AIS У 2014 РОЦІ, СОРТІВ СТВОРЕНИХ ЧЛЕНАМИ УКРАЇНСЬКОЇ СПІЛКИ ІРИСУ

У минулому, 2014 році, 5 авторами – членами УСІ (Української Спілки Ірису) було зареєстровано 70 культиварів ірисів в AIS (Американській Спілці Ірису), яка є офіційним міжнародним реєстратором сортів ірисів. Вони належать до наступних класів:

ТВ – 46 культиварів; ВВ – 3 культиварів;

SDB – 20 культиварів; SPU – 1 культивар.

У наведеному переліку подається наступна інформація: назва, прізвище оригінатора, клас, номер сіянця (якщо наявний), походження культивуру.

АКВАРЕЛЬНОЕ КРУЖЕВО / AKVARELNOIE KRUZHEVO (А.Трошкін), ТВ, сіянець ТВ0852-1: (DAUGHTER OF STARS x HIGH MASTER).

АКТЬОРСКИЙ ЕКСПРОМТ / AKTERSKIY EKSPROMT (А.Трошкін), SDB, сіянець K0833-1: (JIVE x NEUTRON).

АРКТИЧЕСКИЙ ШЕЛЬФ / ARKTICHESKII SHEL'F (А.Трошкін), ТВ, сіянець ТВ10186-2: (WORLD WITHOUT END x DECADENCE).

БАРХАН / BARKHAN (В. Трошкін), ВВ, сіянець 0409-2: (JITTERBUG x FRUIT COCKTAIL).

БЕЛАЯ ГВАРДИЯ / BELAIA GVIARDIIA (А.Трошкін), ТВ, сіянець ТВ1090-1: (UNDERCURRENT x DECADENCE).

БЛАГОРОДНИЙ АРИСТОКРАТ / BLAGORODNYI ARISTOKRAT (А.Трошкін), ТВ, сіянець ТВ10182-7: (TERRACOTTA BAY x FULL OF MAGIC).

В ПОЛОНІ СИНІХ ВЕЧОРІВ / V POLONI SYNIKH VECHORIV (І.Хорош), ТВ, сіянець IX-083004: (RIPPLING RIVER x STARY DZVONAR).

ВЕСТЕРН / VESTERN (А.Трошкін), SDB, сіянець K08120-1: (K0516-1: (PUDDY TAT x unknown) X JIVE).

ВЕЧЕРНІЙ ІЛЛЮЗІОН / VECHEARNII ILLIUZION (А.Трошкін), SDB, сіянець K08129-1: (TRAJECTORY x CAT'S EYE).

ВЕЧЕРНЯЯ СІРЕНЬ / VECHEARNIAIA SIREN (М.Коноваленко), ТВ, сіянець 05/16/10: (CHASING RAINBOWS x BRAZILIAN HOLIDAY).

ВЗЛЮТНІЄ ОГНІ / VZLIOTNYIE OGNİ (А.Трошкін), ТВ, сіянець ТВ10151-4: (NEXT MILLENIUM x RACING HEART).

ВІЙ / VIY (А.Черногуз), ТВ, сіянець 0963: (сіянець 0777-5:(сіянець 0416-2: (VITAFIRE x "Depeshe Mode") x HOT SECRET) X OXFORD COUNTESS).

ВОЗДУШНИЙ ДЕСАНТ / VOZDUSHNYI DESANT (А.Трошкін), SDB, сіянець K09199-1: (K0522-3: (WITH CASTANETS x PUDDY TAT) X SHINDIG).

ВОЛОШКИ В ЖИТІ / VOLOSHKY V ZHYTI (А.Трошкін), SDB, сіянець K0703: (WITH CASTANETS x STOCKHOLM)

ГОНЧАРНИЙ МАСТЕР / GONCHARNYI MASTER (А.Трошкін), ТВ, сіянець ТВ10136-2: (LOVE ACTUALLY x DECADENCE).

ГРОЗНИЙ МОНАРХ / GROZNYI MONARKH (А.Трошкін), ТВ, сіянець ТВ10199-1: (HIGH CLASS x DECADENCE).

ДЕНЬ ПОБЕДИ / DEN ROVEDY (А.Трошкін), SDB, сіянець K09158-2: (DEVOTED x JIVE).

ДОМОВИЧОК / DOMOVYCHOK (А.Черногуз), SDB, сіянець 08P-3: (PAUSE x unknown).

ДОСВІТНІ ВОГНІ / DOSVITNI VOHNI (А.Черногуз), SDB, сіянець 1024-3: (PUSSYCAT PINK x PANTYKAPEI).

ДРЕСС-КОД ФЕСТИВАЛЯ / DRESS-KOD FESTIVALIA (А.Трошкін), ТВ, сіянець ТВ10151-5: (NEXT MILLENIUM x RACING HEART).

КАВАЛЕР / KAVALER (А.Трошкін), SDB, сіянець K0939-1: (WEBMASTER x unknown).

КАРМЕЛЮК / KARMELIUK (А.Черногуз), ТВ, сіянець 08199-7: (COASTAL MIST x DARKSIDE).

КАРНАВАЛЬНА САМБА / KARNAVALNA SAMBA (А.Трошкін), SDB, сіянець K1011-1: (WITH CASTANETS x JIVE)

КАРПАТСЬКИЙ ГОРЕЦЬ / KARPATSKYI HORETS (А.Трошкін), ТВ, сіянець ТВ10143-5: (ROGUE x DINNER TALK).

КАРТИНА З ПУДРИ / KARTYNA Z PUDRY (І.Хорош), ТВ, сіянець IX-100906: (SOCIETY PAGE x KALIGAZAM).

КИЇВСЬКІ ФРЕСКИ / KYIVSKI FRESKY (А.Черногуз), ТВ, сіянець 08113-12: (HIGH MASTER X сіянець 06206-4: (FANCY DRESS x сіянець 0401-4: (RANCHO ROSE x PROUD TRADITION)))

КОЗАЦЬКИЙ СПИС / KOZATSKYI SPYS (А.Черногуз), ТВ, сіянець 09208-2: (сіянець 0715-14: (TO THE POINT x сіянець 0417-9: (THORNBIRD x AFRICAN MAHOGANY)) X SATURN).

КОРАБЕЛЬНИЙ МАСТЕР / KORABELNYI MASTER (А.Трошкін), SDB, сіянець K10104-1: (CAT'S EYE X K0502-3: (WITH CASTANETS x PUMPIN IRON))

КОРСАРИ / KORSARY (А.Трошкін), ВВ, сіянець ВВ0919-1: (DOMAINE x LOOKING BEAUTIFUL).

КОСМІЧНИЙ ВАЛЬС / KOSMICHNYI VALS (А.Черногуз), ТВ, сіянець 08132-1: (HOOK X сіянець 0521-4: (CHARTREUSE RUFFLES x SKY HOOKS)).

КОСМОГОНІЯ / KOSMOGONIIA (А.Трошкін), ТВ, сіянець ТВ10174-1: (TERRACOTTA BAY x PORCELAN ANGEL).

ЛИЦЕДЕЙ / LITSEDEI (М.Коноваленко), ТВ, сіянець 06/4/10: (AVALON SUNSET x HEARTHSTONE).

МАЛЕНЬКАЯ МОДНИЦА / MALENKAIA MODNITSA (М.Коноваленко), ТВ, сіянець 05/06/10: ("Irinka": (VANITY x MOY GIMENEY) X SANTA).

МЕГАНОМ / MEGANOM (А.Черногуз), SPU, сіянець 10spuP14-1: (невідомий сіянець x UPON A HARP).

МИСС ЮКРЕЙН / MISS UKRAINE (І.Хорош), ТВ, сіянець IX-100911: (SOCIETY PAGE x KALIGAZAM).

МОРСКАЯ ПУЧИНА / MORSKAIA PUCHINA (А.Трошкін), ТВ, сіянець ТВ10247-3: (RACING HEART x SEA POWER).

НАРОДНІЄ СКАЗКИ / NARODNYIE SKAZKI (А.Трошкін), ТВ, сіянець ТВ10130-1: (LOVE ACTUALLY x UNDERCURRENT).

НЕ ЗГАСИ ВОГОНЬ / NE ZHASY VOHON (І.Хорощ), ТВ, сіянець ІХ-095001: (WHO'S YOUR DADDY x BILE TANGO).

НІЧЕНЬКА / NICHENKA (А.Трошкін), SDB, сіянець K0972-1: (FINE IDEA x CAT'S EYE).

ОЛЕ ЛУКОЙЄ / OLE LUKOIE (А.Трошкін), SDB, сіянець K10110-1: (PAUSE X K0719: (SCHOLAR x JAZZAMATAZZ)).

ОСАННА ОСЕНІ / OSANNA OSENI (І.Хорощ), ТВ, сіянець ІХ-100611: (AMARILLO FRILLS x LACY PRIMROSE).

П'ЄРО / PIERO (В.Трошкін), SDB, сіянець K0522-3: (WITH CASTANETS x PUDDY TAT).

ПАСАДОБЛЬ ФЛАМІНҐО / PASADOBL FLAMINGO (А.Трошкін), ТВ, сіянець ТВ1090-3: (UNDERCURRENT x DECADENCE).

ПІРАТСЬКІЄ СТРАСТІ / PIRATSKIIE STRASTI (А.Трошкін), ТВ, сіянець ТВ10198-1: (INDULGENCE x GLAMOUR PANTS).

ПІСНІ МОЄЇ МАМИ / PISNI MOIEI MAMY (І.Хорощ), ТВ, сіянець ІХ-101201: (HOUTE COUTURE x EYE FOR STYLE).

ПОВЕЛИТЕЛЬ МОРСКИХ ҐЛУБІН / POVELITEL MORSKIKH GLUBIN (А.Трошкін), ТВ, сіянець ТВ10273-2: (KALIGAZAM x DINNER TALK).

ПОЛЯРНАЯ НОЧЬ / POLIARNAIA NOCH (А.Трошкін), ТВ, сіянець ТВ10189-3: (SWORDSMAN x DINNER TALK).

ПУШІСТІК / PUSHISTIK (А.Трошкін), SDB, сіянець K0907-3: (WITH CASTANETS x WIDE OPEN).

РАДІЙ / RADII (М.Коноваленко), ТВ, сіянець 05/17/10: ("Irinka": (VANITY x MOY GIMENEY) X KALIGAZAM).

РЕНЕСАНСНОЄ НАСТРОЄНІЄ / RENESSANSNOIE NASTROIENIE (А.Трошкін), ТВ, сіянець ТВ1086-1: (LOUISA'S SONG x VIENNA WALTZ).

РОЖДЕНІЄ АВРОРИ / ROZHDENIE AVRORY (А.Трошкін), ТВ, сіянець ТВ10210-4: (LAST LAUGH x UNDERCURRENT).

РОСА НА СОНЦІ / ROSA NA SONTSI (А.Трошкін), SDB, сіянець K1038-1: (WITH CASTANETS X K0703: (WITH CASTANETS x STOCKHOLM)).

СВЯТКОВИЙ ПОДИХ / SVIATKOVYI PODYKH (А.Трошкін), ТВ, сіянець ТВ0823-2: (SAVANNAN SUNSET x JITTERBUG).

СЛАВНЕ КОЗАЦТВО / SLAVNE KOZATSTVO (А.Трошкін), ТВ, сіянець ТВ1087-2: (LOUISA'S SONG x GLAMOUR PANTS).

СОЛНЕЧНАЯ ГВАРДІЯ / SOLNECHNAIA GVIARDIIA (А.Трошкін), SDB, сіянець K09157-1: (DEVOTED x PAUSE).

СОЛНЦЕ В КАЛЕЙДОСКОПЄ / SOLNTSE V KALEIDOSKOPЕ (А.Трошкін), SDB, сіянець K1046-2: (EXPERIMENT x LITTLE BEV).

СОНЕЧКО / SONECHKO (В.Трошкін), ВВ, сіянець 0409-3: (JITTERBUG x FRUIT COCKTAIL).

ТАЄМНИЙ ЛИЦАР / ТАЄМNYI LYTSAR (М.Коноваленко), ТВ, сіянець 11/01/10: ("Puff de Of Van" x GREAT GATSBY)

ТИХООКЕАНСЬКИЙ ШТОРМ / ТИХООКЕАНСЬКИЙ ШТОРМ (А.Трошкін), ТВ, сіянець ТВ10225-2: (DUSKY CHALLENGER x DINNER TALK).

ФІГАРО / FIGARO (В.Трошкін), SDB, сіянець K0710-1: PLUM TWIST X K0522-3: (WITH CASTANETS x PUDDY TAT).

ХАТІКО / НАТІСО (А.Черногуз), ТВ, сіянець 11147-1-1: (сіянець 08188-2: (BLUE-EYED SUSAN x BEREGYNIA) x SPRING MANDLESS).

ХРАМ ЗОЛОТОГО БУДДИ / КХРАМ ЗОЛОТОГО BUDDY (А.Черногуз), ТВ, сіянець 0952-2: (невідомий сіянець x BEREGYNIA).

ХУТОРЯНКА / КХУТОРІАНКА (А.Черногуз), ТВ, сіянець 09108-2: (GUTSULKA KSENYA sib. x IMAGINARIUM).

ЧАРІВНА НІЧ / ЧАРИВНА НІСН (В.Трошкін), ТВ, сіянець 0317-3: (TOUCH OF MAHOGANY x unknown).

ШОВКОВА КОСИЦЯ / ШОВКОВА КОСЫТСЯ (А.Черногуз), ТВ, сіянець 09102-Z: (сіянець 0771-2: (сіянець 0406-1: (BREAKERS x PUMPKIN CHEESECAKE) x МІІ OBERIH sib.) X GINGER ICE).

ЮКРЕЙНИЕН ДЖОЙ / UKRAINIAN JOY (І.Хорош), ТВ, сіянець IX-083115: (STARY DZVONAR x RIPPLING RIVER).

ЮКРЕЙНИЕН ДРІМ / UKRAINIAN DREAM (І.Хорош), ТВ, сіянець IX-101202: (HOUTE COUTURE x EYE FOR STYLE).

ЮКРЕЙНИЕН ІВНІН / UKRAINIAN EVENING (І.Хорош), ТВ, сіянець IX-101905: (VIENNA WALTZ x HOLLYWOOD NIGHT).

ЮКРЕЙНИЕН СМАЙЛ / UKRAINIAN SMILE (І.Хорош), ТВ, сіянець IX-102404: (AMARILLO FRILLS x QUEEN OF ANGELS).

ЯЙЦЕ-РАЙЦЕ / YAITSE-RAITSE (А.Черногуз), SDB, сіянець 0866-4: (COOL AS x OLVIYA).

Окрім цього, у **2014** році в Україні було офіційно інтродуковано **43** зареєстрованих культивари ірисів, **7** українських авторів.

Нагадуємо членам УСІ, що з метою недопущення плутанини в назвах не дозволяється реалізація незареєстрованих іменних культиварів ірисів. Нехтування цією вимогою буде розглядатися як таке діяння, що суперечить інтересам і статутним вимогам УСІ та вносить дезорганізацію в її діяльність.

Згідно з правилами членства в УСІ це може призвести до виключення з рядів Співки. Закликаємо гібридизаторів відноситися з усією серйозністю до своєї справи, поважаючи загальноприйняті норми та правила.

Правління УСІ

ОФІЦІЙНИЙ СИМПОЗИУМ ІЗ **2014** ПОПУЛЯРНОСТІ СОРТІВ ІРИСІВ

Карликові борідкові іриси (SDB та MDB)

Мета Симпозиуму – визначити найпопулярніші серед членів УСІ у 2014 році сорти Карликових борідкових ірисів (які належать до класів SDB та MDB).

У голосуванні брали участь 16 членів УСІ. Голоси розподілились наступним чином:

Місце		Кількість голосів у 2014 році	Назва сорту	Автор та рік інтродукції
2014	2013			
1	2	3	4	5
1	9	11	PAUSE (ПОУС)	BLYTH '01\02
2	1	10	JAZZAMATAZZ (ДЖЕЗЗЕЙМЕЙТЕЗЗ)	H. BLYTH '86
3	13	9	DEVOTED (ДЕВОУТИД)	BLACK '05
3	13	9	WEBMASTER (УЕБМАСТЕР)	KEPPEL '97
5	9	8	LEOPARD PRINT(ЛІОПЕД ПРИНТ)	JOHNSON '06
5	3	8	POSING (ПОУЗИНГ)	BLYTH '04\05
7	9	7	COCOA PINK (КОУКО ПІНК)	NISWONGER '97
7	31	7	FINE IDEA (ФАЙНЕ АЙДІЕ)	BLACK '05
7	19	7	PUSSYCAT PINK (ПУССІКЕТ ПІНК)	BLACK '06
10	3	6	ВЕЧОРИ НА ХУТОРІ*	ХОРОШ '10
10	19	6	ВОГНІ ЯЛТИ*	ХОРОШ '10
10	19	6	ABSOLUTE JOY (ЕБСЕЛЮТ ДЖОЙ)	AITKEN '06
10	3	6	CAT'S EYE (КЕТС АЙ)	BLACK '02
10	-	6	DEVIL'S NIGHT (ДЕВІЛС НАЙТ)	KEPPEL '08
10	19	6	HUSTLE (ХАСТЛ)	BLYTH '96\97
10	31	6	MAGNETIC STORM (МЕГНЕТІК СТОМ)	WOOD '06
10	13	6	PUDDY TAT(ПАДДІ ТЕТ)	BLACK '02
10	2	6	SCREAM (СКРИМ)	JOHNSON '06
19	3	5	EL TORITO (ЕЛЬ ТОУРИТО)	JONES '97
19	19	5	NEUTRON (НЬЮТРОН)	JOHNSON '01
19	13	5	RINGER(РІНДЖЕ)	KEPPEL '97
19	19	5	WIDE OPEN (ВАЙД ОУПЕН)	BLACK '05
23	31	4	БАСТІНДА * (BASTINDA)	ПРАВДИВИЙ '11
23	-	4	ЗАДАВАКА *(ZADAVAKA)	ПРАВДИВИЙ '09
23	31	4	КОРАЛИК*(KORALYK)	ПРАВДИВИЙ '11
23	-	4	ЛІСОВИЧОК *(LISOVYCHOK)	ЧЕРНОГУЗ '10
23	31	4	ТАМБО*(ТАМВО)	ЧЕРНОГУЗ '09
23	-	4	ТАНЕЦЬ ОФЕЛІЇ*	С. ЯКОВЧУК '10

ОФІЦІЙНИЙ СИМПОЗИУМ ІЗ 2014 ПОПУЛЯРНІСТІ СОРТІВ ІРИСІВ *Карликові борідкові іриси (SDB та MDB)*

1	2	3	4	5
23	48	4	ШЕСТИПЛЕЧИК* (SHESTYPLACHIK)	ПРАВДИВИЙ '11
23	48	4	BIG BLUE ICE (БІГ БЛУ АЙС)	BLACK '04
23	-	4	BOAST (БОУСТ)	BLACK '02
23	19	4	CIRCUS CLOWN (СІКАС КЛАУН)	BLACK '05
23	71	4	EASTER (ІСТЕ)	KEPPEL '96
23	19	4	GLINT (ГЛІНТ)	BLYTH '01
23	13	4	INICIBLE(ІНВІЗИБЛ)	BLACK '04
23	48	4	IRREPRESSIBLE (ІРІПРЕСБЛ)	BLACK '06
23	-	4	JIVE (ДЖАЙВ)	KEPPEL '02

* - СОРТИ ВІТЧИЗНЯНОЇ СЕЛЕКЦІЇ

За результатами Симпозіуму були визначені найуспішніші селекціонери, сорти яких є найпопулярнішими серед ірисівників України. Усього у верхній частині таблиці відзначались сорти тринадцяти селекціонерів. Голоси між ними розподілились наступним чином:

Місце		Селекціонер, країна	Кількість голосів		Кількість сортів у голосуванні	
2014	2013		2014	2013	2014	2013
1	1	Paul Black, USA	60	64	11	16
2	3	Barry Blyth, Australia	29	28	4	6
3	5	Keith Keppel, USA	28	16	5	3
4	4	Tom Johnson, USA	19	18	3	3
5	10	Борис Правдивий, Україна	16	6	4	2
6	7	Ігор Хорош, Україна	12	11	2	2
7	8	Heidi Blyth, Australia	10	10	1	1
8	13	Алла Черногуз, Україна	8	3	2	1
9	6	Dave Niswonger, USA	7	13	1	2
10	11	Terry Aitken, USA	6	4	1	1
10	13	Vernon Wood, USA	6	3	1	1
12	9	Bennett Jones, USA	5	7	1	1
13	2	Світлана Яковчук, Україна	4	30	1	8

V ОФІЦІЙНИЙ СИМПОЗІУМ ІЗ ПОПУЛЯРНОСТІ СОРТІВ ІРИСІВ

2014

Високі борідкові іриси (ТВ)

Мета Симпозіуму – визначити найпопулярніші серед членів УСІ у 2014 році сорти Високих борідкових ірисів (які належать до класу ТВ).

У голосуванні брали участь 17 членів УСІ. Голоси розподілились наступним чином:

Місце		Кількість голосів у 2014 році	Назва сорту	Автор та рік інтродукції
2014	2013			
1	2	3	4	5
1	3	13	DECADENCE (ДЕКАДЕНС)	BLYTH '04
2	2	12	ДЕЛЬФІН І РУСАЛКА*	ХОРОШ '05
2	1	12	СОРАТОНІС (КОПАТОНІК)	BLYTH '94\95
4	5	9	SEA POWER (СІ ПАУЕР)	KEPPEL '99
5	9	8	DINNER TALK (ДІННЕ ТОК)	BLYTH '05\06
5	5	8	GLAMAZON (ГЛЕМЕЙЗН)	BLYTH '07\08
5	9	8	VIENNA WALTZ (ВІЕННА УОЛС)	KEPPEL '00
8	5	7	ENJOY THE PARTY (ІНДЖОЙ ЗЕ ПАТІ)	BLYTH '99\00
8	35	7	PRAGUE (ПРАГ)	JOHNSON '05
8	35	7	RIPPLING RIVER (РІПЛІНГ РІВЕ)	SCHREINER '95
8	18	7	TERRACOTTA BAY (ТЕРЕКОТЕ БЕЙ)	BLYTH '05\06
12	12	6	ГУЦУЛКА КСЕНЯ *	ЧЕРНОГУЗ '10
12	35	6	ОДНА КАЛИНА* (ОДНА КАЛЫНА)	ХОРОШ '05
12	35	6	AMARILLO FRILLS (ЕМЕРІЛЛО ФРІЛЗ)	HAGER '02
12	12	6	DRAMA QUEEN (ДРАМЕ КВІН)	KEPPEL '03
12	18	6	ROMANTIC GENTLEMAN (РОУМЕНТІК ДЖЕНТЛМЕН)	BLYTH '02\03
17	63	5	AMBER ESSENCE (АМБЕ ЕССЕНС)	BLYTH '07\08
17	63	5	DELTA BLUES (ДЕЛЬТА БЛЮЗ)	SCHREINER '94
17	-	5	ELECTRIC SANDY (ЕЛЕКТРІК КЕНДІ)	BLYTH '10\11
17	-	5	GYPSY LORD (ДЖІПСІ ЛОРД)	KEPPEL '06
17	3	5	QUEEN OF ANGELS (КВІН ОФ ЕЙНДЖЕЛС)	SCHREINER '95
17	129	5	TOUR DE FRANCE (ТУР ДЕ ФРАНС)	KEPPEL '04
23	35	4	БАРАБАРА БРИЛЬСКА* (BARBARA BRYLSKA)	ХОРОШ '09
23	35	4	АСОМА (АКОМА)	MAGEE '90
23	-	4	AMBERTIME (ЕМБЕТАЙМ)	BLYTH '11\12
23	35	4	CRAZY FOR YOU (КРЕЙЗІ ФО Ю)	BLYTH '98\99
23	35	4	DYNAMITE (ДАЙНАМАЙТ)	SCHREINER '97
23	63	4	EXPOSE (ЕКСПОУЗ)	GHIO '04
23	63	4	FASHION DIVA (ФЕШІН ДІВА)	JOHNSON'09
23	129	4	GLAMOUR PANTS (ГЛЕМЕ ПЕНТС)	BLYTH '06\07
23	12	4	HIGH MASTER (ХАЙ МАСТЕ)	BLYTH '00\01
23	63	4	HOLLYWOOD NIGHTS (ХОЛІВУД НАЙТС)	DUNCAN '01
23	18	4	LOUISA'S SONG (ЛУІЗЕС СОНГ)	BLYTH '99\00
23	18	4	MAGICAL (МЕІДЖІКЕЛ)	GHIO '08

V ОФІЦІЙНИЙ СИМПОЗИУМ ІЗ ПОПУЛЯРНІСТІ СОРТІВ ІРИСІВ

2014

Високі борідкові іриси (ТВ)

1	2	3	4	5
23	18	4	MANDARIN MORNING (МЕНДЕРІН МОНІНГ)	BLYTH '02\03
23	35	4	PRETTY WITCH (ПРЕТІ УІЧ)	BLYTH '07\08
23	63	4	RING AROUND ROSIE (РІНГ ЕРАУНД РОУЗИ)	ERNST '00
23	12	4	SANTA (САНТА)	SHOOP\KEPPEL '98

* - СОРТИ ВІТЧИЗНЯНОЇ СЕЛЕКЦІЇ

За результатами Симпозіуму були визначені найуспішніші селекціонери, сорти яких є найпопулярнішими серед ірисівників України. Усього у верхній частині таблиці відзначались сорти дванадцяти селекціонерів. Голоси між ними розподілились наступним чином:

Місце		Селекціонер, країна	Кількість голосів		Кількість сортів у голосуванні	
2014	2013		2014	2013	2014	2013
1	1	Barry Blyth, Australia	99	98	16	20
2	2	Keith Keppel, USA	33	28	5	6
3	3	Ігор Хорош, Україна	22	26	3	6
4	2	SCHREINER, USA	21	28	4	6
5	6	Thomas Johnson, USA	11	9	2	3
6	5	Joe Ghio, USA	8	18	2	5
7	12	Ben Hager, USA	6	3	1	1
8	4	Алла Черногуз, Україна	5	19	1	4
9	9	George Shoop, USA	4	5	1	1
9	12	Tom Magee, USA	4	3	1	1
9	-	Roger Duncan, USA	4	-	1	-
9	-	Richard Ernst, USA	4	-	1	-

Згідно з результатами щорічних голосувань членів УСІ наводимо дані про загальну кількість проголосованих сортів:

Садова група	Кількість сортів в різні роки опитування		
	2012	2013	2014
SDB	128	110	126
ТВ	248	200	220

За результатами Симпозіумів ряд сортів незмінно три і більше років поспіль входять в першу трійку кращих. Ці сорти в подальшому виключаються зі списку сортів для щорічних Симпозіумів. Вони вносяться в започаткований Спілкою **ПОЧЕСНИЙ СПИСОК** сортів-лідерів в Україні, які є беззаперечними шедеврами світової селекції:

CAT'S EYE (КЕТС АЙ), BLACK*02, SDB
SOPATONIC (КОПАТОНІК), BLYTH*94, ТВ
DECADENCE (ДЕКАДЕНС), BLYTH*05, ТВ
DEVOTED (ДЕВОУТИД), BLACK*05, SDB

JAZZAMATAZZ (ДЖЕЗЗЕЙМЕЙТЕЗ),
 Н. BLYTH*86, SDB
SEA POWER (СІ ПАУЕР), KEPPEL*99, ТВ
WEBMASTER (ВЕБМАСТЕР), KEPPEL*97, SDB

Сорти української селекції, що три роки поспіль входять в трійку кращих за результатами Симпозіумів УСІ будуть внесені в окремий список претендентів на найвищу нагороду – «Медаль Ніни Мірошніченко».

СИМПОЗИУМИ РОІ ІЗ ПОПУЛЯРНІСТІ СОРТІВ ВИСОКИХ ТА КАРЛИКОВИХ БОРІДКОВИХ ІРИСІВ У 2014 РОЦІ

Наші колеги з Росії (РОІ) щорічно проводять опитування серед своїх членів.

У XII Симпозіумі із популярності сортів Карликових Борідкових ірисів (класи MDB і SDB) брали участь 9 членів РОІ. Вони проголосували загалом за 102 сорти. Публікуємо верхню частину підсумкової таблиці:

КАРЛИКОВІ БОРІДКОВІ ІРИСИ (MDB і SDB)

2014	2013	Кількість голосів	Назва сорту	Автор	Рік інтродукції
1	22	6	ULTIMATE (АЛТИМІТ) (SDB)	T. Johnson	'03
2	9	5	SOCOA PINK (КОУКО ПІНК) (SDB)	D. Niswonger	'97
2	22	5	PUSSYCAT PINK (ПУССІКЕТ ПІНК) (SDB)	P. Black	'06
4	5	4	BLUEBEARD'S GHOST (БЛУБІАРДЗ ГОУСТ) (SDB)	P. Black	'06
4	1	4	JAZZAMATAZZ (ДЖЕЗЗЕЙМЕЙТЕЗЗ) (SDB)	H. Blyth	'86
4	9	4	DIGGLES (ДІГГЛЗ) (SDB)	S. Innerst	'00
4	9	4	CAPTIVE SUN (КЕПТІВ САН) (SDB)	B. Jones	'94

Зала слави РОІ

Зала слави Високих Борідкових Ірисів сформовано за результатами відповідного суддівського Симпозіуму. До нього потрапляють ті сорти ТВ ірисів, які три роки поспіль входять до першої четвірки за результатами відповідного Симпозіуму. Ці сорти вже не можуть в подальшому відзначатися суддями. На кінець 2014 року до Зали слави входять 16 сортів:

ACOMA (АКОМА), T. Magee '90
COPATONIC (КОПАТОНІК), B. Blyth '94
DECADENCE (ДЕКАДЕНС), B. Blyth '04
GYPSY LORD (ДЖИПСІ ЛОРД), K. Keppel '06
HOLLYWOOD NIGHTS (ХОЛІВУД НАЙТС),
 R. Duncan '01
INDULGENCE (ІНДАЛДЖЕНС), B. Blyth '04
LIBERAL BIAS (ЛІБЕРАЛ БАЙАС), R. Ernst '04
LOUISA'S SONG (ЛУІЗАС СОНГ), B. Blyth '99
MANDARIN MORNING (МЕНДАРІН МОНІНГ),
 B. Blyth '02

MOROCCAN MAGIC (МОРОККАН МЕДЖІК),
 B. Blyth '04
QUEEN OF ANGELS (КВІН ОФ ЕЙНДЖЕЛС),
 Schreiner '95
ROMANTIC GENTLEMAN (РОУМЕНТІК ДЖЕНТЛМЕН),
 B. Blyth '02
SANTA (САНТА), G. Shoop '98
SEA POWER (СІ ПАУЕР) K. Keppel '99
THAT'S ALL FOLKS (ЗЕТС ОЛ ФОЛКС),
 W. Maryott '05
WORLD PREMIER (УОРЛД ПРЕМЬЕР) Schreiner '98

СИМПОЗИУМИ РОІ ІЗ ПОПУЛЯРНІСТІ СОРТІВ ВИСОКИХ ТА КАРЛИКОВИХ БОРІДКОВИХ ІРИСІВ У 2014 РОЦІ

У XXIII Симпозиумі із популярності сортів Високих Борідкових ірисів (ТВ) брали участь 11 членів РОІ. Вони проголосували загалом за 140 сортів.

Публікуємо верхню частину підсумкової таблиці:

ВИСОКІ БОРІДКОВІ ІРИСИ (ТВ)

2014	2015	Кількість голосів	Назва сорту	Автор	Рік інтродукції
1	15	7	ФЕРЗЬ	В. Шолупов	'03
2	15	6	DECADENCE (ДЕКАДЕНС)	B. Blyth	'04
2	15	6	RIPPLING RIVER РІППЛІНГ РІВЕР)	Schreiner	'95
2	4	6	CELEBRATION SONG (СЕЛІБРЕЙШЕН СОНГ)	Schreiner	'93
5	15	5	VIENNA WALTZ (ВІЕННА УОЛС)	K. Keppel	'00
5	1	5	QUEEN OF ANGELS (КВІН ОФ ЕЙНДЖЕЛЗ)	Schreiner	'95
5	19	5	LOUISA'S SONG (ЛУІЗЕС СОНГ)	B. Blyth	'99
5	7	5	SEA POWER (СІ ПАУЕР)	K. Keppel	'99
9	61	4	БЕВЕРЛИ СІЛЛЗ (BEVERLY SILLS)	B. Hager	'79
9	19	4	GYPSEY LORD (ДЖИПСІ ЛОРД)	K. Keppel	'06
9	19	4	ENGLISH CHARM (ІНГЛІШ ЧАРМ)	B. Blyth	'89
9	4	4	СОРАТОНІК (КОПАТОНІК)	B. Blyth	'94
9	7	4	COFFEE WHISPERS (КОФІ УІСПЕРЗ)	B. Blyth	'99
9	7	4	МАКС ШТИРНЕР	С. Локтев	'08
9	15	4	PAUL BLACK (ПОЛ БЛЕК)	T. Johnson	'03
9	7	4	RING AROUND ROSIE (РІНГ ЕРАУНД РОУЗІ)	R. Ernst	'00
9	61	4	SWINGTOWN (СУІНГТАУН)	Schreiner	'96

СИМПОЗИУМ AIS (AMERICAN IRIS SOCIETY) ІЗ ПОПУЛЯРНОСТІ СОРТІВ ВИСОКИХ БОРІДКОВИХ ІРИСІВ У 2014 РОЦІ

До вашої уваги результати опитування популярності сортів
ТВ ірисів серед членів AIS (верхня частина таблиці):

Місце		Назва сорту	Кількість голосів	Селекціонер	Рік інтродукції
2014	2013				
1	1	DUSKY CHALLENGER	140	Schreiner	1986
2	5	JESSE'S SONG	116	Williamson, B.	1983
3	2	QUEEN'S CIRCLE	104	Kerr, F.	2000
4	8	GYPSY LORD	100	Keppel, K.	2006
5	3	FLORENTINE SILK	97	Keppel, K.	2005
6	7	THAT'S ALL FOLKS	92	Maryott, B.	2005
7	10	DAUGHTER OF STARS	90	Spoon, D.	2001
8	9	THORNBIRD	83	Byers, M.	1989
9	4	CONJURATION	82	Byers, M.	1989
10	27	STAIRWAY TO HEAVEN	78	Lauer, L.	1993
11	11	DRAMA QUEEN	77	Keppel, K.	2003
12	32	CLARENCE	71	Zurbrigg, L.	1991
13	14	GOLDEN PANTHER	70	Tasco, R.	2000
14	27	CELEBRATION SONG	67	Schreiner	1993
15	26	IMMORTALITY	63	Zurbrigg, L.	1982
16	6	PAUL BLACK	62	Johnson, T.	2003
17	16	DECADENCE	61	Blyth, B.	2004
18	21	BEVERLY SILLS	58	Hager, B.	1979
18	13	LADY FRIEND	58	Ghio, J.	1981
18	16	MESMERIZER	58	Byers, M.	1991
18	11	SEA POWER	58	Keppel, K.	1999
22	18	SILVERADO	57	Schreiner	1987
22	14	SPLASHACATA	57	Tasco, R.	1998
24	30	HAPPENSTANCE	56	Keppel, K.	2000
25	39	EDITH WOLFORD	55	Hager, B.	1986
25	24	STEPPING OUT	55	Schreiner	1964
27	50	ABSOLUTE TREASURE	52	Tasco, R.	2006
28	19	MONTMARTRE	49	Keppel, K.	2008
29	24	HELLO DARKNESS	47	Schreiner	1992
30	37	TITAN'S GLORY	46	Schreiner	1981
32	22	STARRING	45	Ghio, J.	2000
33	37	NOTTA LEMON	44	Burseen, T.	2010
34	27	KATHY CHILTON	43	Kerr, F.	2006
34	50	SUPERSTITION	43	Schreiner	1977
36	31	CRACKLING CALDERA	41	Altken, T.	2003
36	34	ELIZABETHAN AGE	41	Baumunk, L.	2005
36	41	SLOVAK PRINCE	41	Mego, A.	2003
36	41	WINTRY SKY	41	Keppel, K.	2002
40	34	ITALIAN ICE	40	Cadd, A. & D.	2001
40	56	LACED COTTON	40	Schreiner	1980

НАГОРОДИ АМЕРИКАНСЬКОЇ СПІЛКИ ІРИСУ (AIS) 2014 РОКУ

Публікуємо список минулорічних сортів-переможців нагород AIS та найближчих їх переслідувачів:

THE DYKES MEDAL

79* DIVIDING LINE (Charles Bunnell**) MTB

Переслідувачі:

- 64 GYPSY LORD (Keith Keppel) TB
- 31 CHIEF JOHN JOLLY (Tom Parkhill) TB
- 27 BLUEBEARD'S GHOST (Paul Black) SDB
- 26 KATHY CHILTON (Frederick Kerr) TB
- 22 ABSOLUTE TREASURE (Richard Tasco) TB
- 22 ELIZABETHAN AGE (Lowell Baumunk) TB

THE JOHN C. WISTER MEDAL, TB IRISSES

- 63 MONTMARTRE (Keith Keppel)
- 34 MAGICAL (Joseph Ghio)
- 32 BLACK MAGIC WOMAN (Richard Tasco)

Переслідувачі:

- 31 TEMPORAL ANOMALY (Richard Tasco)
- 27 MONEY IN YOUR POCKET (Paul Black)
- 25 PARISIAN DAWN (Keith Keppel)
- 23 JAZZ BAND (Keith Keppel)
- 23 PEGGY SUE (Larry Lauer)
- 23 WILD ANGEL (Thomas Johnson)

THE KNOWLTON MEDAL, BB IRISSES

120 LADY OF THE NIGHT (Paul Black)

Переслідувачі:

- 56 NICHE (Joseph Ghio)
- 38 ZINGERADO (Lowell Baumunk)
- 31 MEERKAT MANOR (Brad Kasperick)

THE HANS AND JACOB SASS MEDAL, TB IRISSES

102 DAZZLING (Paul Black)

Переслідувачі:

- 74 MAN'S BEST FRIEND (Paul Black)
- 50 MANY MAHALOS (J. T. Aitken)
- 39 LIMONADA (Keith Keppel)
- 35 DRAGONMASTER (Marky Smith)

THE WILLIAMSON-WHITE MEDAL, MTB IRISSES

68 RAYOS ADELANTRO (Carol Morgan)

Переслідувачі:

- 61 REDROCK PRINCESS (Jean Witt)
- 52 PERSONA (Keith Keppel)
- 49 RAZZLEBERRY DRESSING (Stephanie Markham)
- 29 PETIT LOUVOIS (Clarence Mahan)

THE COOK-DOUGLAS MEDAL, SDB IRISSES

52 EYE OF THE TIGER (Paul Black)

Переслідувачі:

- 27 BIG BLUE EYES (Paul Black)
- 25 ABSOLUTE JOY (J. T. Aitken)
- 22 CANADIAN KISSES (Paul Black)
- 19 SPIDERMAN (Donald Spoon)
- 18 MAUI SUNRISE (J. T. Aitken)

THE CAPARNE-WELCH MEDAL, MDB IRISSES

70 ICON (Keith Keppel)

Переслідувачі:

- 32 RUBY ELF (A. & D. Willott)
- 23 STRIPLING (Marky Smith)
- 20 APPLETT (Marky Smith)

THE CLARENCE G. WHITE MEDAL, AR & AB IRISSES

35 KALIFA'S JOY (Robert Annand)

Переслідувачі:

- 26 SILENT SENTRY (Richard Tasco)
- 8 JELLY ROLL JAM (Caroline Chacon)
- 8 PENNINAH'S PROVOCATION (Pete McGrath)

THE WILLIAM MOHR MEDAL, AB IRISSES

47 OCTAVE (Thomas Johnson)

Переслідувачі:

- 41 PRINCE OF EGYPT (Perry Dyer)
- 21 CHAIN REACTION (Richard Tasco)
- 15 NEFRET (Marky Smith)

THE FOUNDERS OF SIGNA MEDAL, SPEC IRISSES

30 CATLIN'S SMILE (James Waddick by Kevin Morley)

Переслідувачі:

- 29 EPIC POEM (Marty Schafer / Jan Sacks)
- 27 JIN YU (Jill Copeland)
- 19 GUBJIN (Hiroshi Shimizu)

THE RANDOLPH PERRY MEDAL, SPEC-X IRISSES

53 WOOLY BULLY (Jill Copeland)

Переслідувачі:

- 45 KINSHIKOU (Hiroshi Shimizu by Carol Warner)
- 22 CURRIER McEWEN (Tony Huber)
- 22 EVEREST BLUE (O. D. Niswonger)

THE SYDNEY B. MITCHELL MEDAL, CA IRISSES

9 RODEO GULCH (Joseph Ghio)

Переслідувачі:

- 8 BUBBLE WRAP (Joseph Ghio)
- 4 EYE CATCHING (Joseph Ghio)
- 4 PERIWINKLE PERSIAN (Deborah Cole)
- 4 PINOLE PRINCE (Vernon Wood by Terri Hudson)

THE MARY SWORDS DEBALLON MEDAL, LA IRISSES

48 EDNA CLAUNCH (Harry Wolford)

Переслідувачі:

- 31 RENÉE FLEMING (Heather Pryor)
- 27 FREDERICK DOUGLASS (Dorman Haymon)
- 16 ROCHESTER LILACS (Heather Pryor)

THE MORGAN-WOOD MEDAL, SIB IRISSES

56 TREE OF SONGS (Marty Schafer / Jan Sacks)

Переслідувачі:

- 52 KABOOM (Bob Bauer / John Coble)
- 33 CHARMING BILLY (Marty Schafer / Jan Sacks)
- 31 HUMORS OF WHISKEY (Marty Schafer / Jan Sacks)

THE ERIC NIES MEDAL, SPU IRISSES

41 GOLDEN DUCAT (Anna & David Cadd)

Переслідувачі:

- 28 CASTOR RIVER (O. D. Niswonger)
- 27 SAINT PATRICK'S GOLD (Anna & David Cadd)
- 20 SUNRISE SURPRISE (O. D. Niswonger)

THE PAYNE MEDAL, JI IRISSES

25 LADY IN PINK (J. T. Aitken)

Переслідувачі:

- 21 PINK PUFFER (Jill Copeland)
- 19 BEYOND CHANCE (Donald Delmez)
- 18 CHRISTINA'S GOWN (Jill Copeland)
- 18 GINGHAM GEISHA (Dennis Hager)

WALTHER CUP

Найвищий почесний відзнак (HIM) серед усіх класів ірисів
66 HOLIDAY IN MEXICO (Riley Probst) MTB

Переслідувачі:

- 64 MY CHER (Paul Black) SDB
- 61 JEANNE CLAY PLANK (Frederick Kerr) TB
- 61 VOLCANIC GLOW (Keith Keppel) TB
- 59 DOUBLE PLATINUM (Joseph Ghio) TB
- 58 INSANIAC (Thomas Johnson) TB

Примітки:

• - кількість голосів «ЗА», ** - автор сорту

V ВСЕУКРАЇНЬСЬКА ВИСТАВКА ВИСОКИХ БОРІДКОВИХ ІРИСІВ - 2014

Юрій Буйдін, м. Київ

23-25 травня 2014 року в Національному ботанічному саду ім. М.М. Гришка НАН України (НБС) відбулася V Всеукраїнська виставка Високих борідкових ірисів. Ця подія відбулася вже вп'яте. Регулярні виставки ірисів були започатковані 2010-го року НБС та громадською організацією "Українська Спілка Ірису" (УСІ). Не зважаючи на важкі часи для нашої держави, які не минули і квітниківарів, виставка відбулася і не поступалася якістю як оформлення так і зрізаних квітів і відповідала високому рівню минулих ірисових шоу.

Учасники виставки

Як завжди і цього року борідкові іриси в садах українських ірисівників радували своїм прекрасним цвітінням, вражали буянням кольорів і високою якістю привезених на виставку рослин. Цього року трохи більше експонатів змогли представити ірисівники з центральних і південних областей України враховуючи кліматичні умови і те, що початок виставки припав на пік цвітіння ірисів на більшій території України.

Нажаль, враховуючи реалії сьогодення, на що є об'єктивні причини, виставка не викликала значного напливу відвідувачів, як це було в минулі роки, але найвідданіші шанувальники

квітки ірису знайшли час, щоб насолодитися неперевершеною красою квітів, поспілкуватися з відомими колекціонерами і селекціонерами нашої країни, обмінятися своїми думками і просто отримати заряд бадьорості на найближчий час.

У порівнянні з минулим роком на виставці було представлено 9 колекцій ірисівників з різних регіонів України (у 2013 році демонструвалось 12 колекцій, 2012 – 10, 2011 – 9, а у 2010 – 7). Але менша кількість експонованих колекцій майже не позначилась на кількості виставлених сортів (близько 700 сучасних сортів Високих борідкових ірисів) та кількості виставлених експонатів (близько 1000).

Вже традиційно найпредставленішими були колекції ірисівників Київської області. По-перше, це колекція господарів виставки, Національного ботанічного саду ім. М.М. Гришка НАН України (куратор, к.б.н. Ю.В. Буйдін), які представили близько 100 сортів ірисів закордонної й вітчизняної селекції, більшість з яких у композиціях у оформленні виставкової зали. Беззаперечним лідером по кількості і якості (по різноманіттю забарвлень і форм квітки і наявності новинок світової селекції ірису) була найсучасніша колекція ірисів в Україні – колекція ірисівника-любителя і виконавчого директора УСІ О.Г. Монако із с. Хотов, Київської області, де він показав близько 150 суцвіть Високих борідкових ірисів.

Свої перспективні сіянці і зареєстровані сорти показала вже постійний учасник виставки селекціонер М.В. Коноваленко із м. Бориспіль.

Родина Якименків із Чернігівської області, яка є незмінним учасником усіх виставок УСІ продемонструвала близько 120 культиварів Високих борідкових ірисів різноманітної кольорової гами як зарубіжної селекції, так і з доробку вітчизняних селекціонерів. Також Чернігівщину вкотре представив селекціонер Г.С. Мамченко з м. Прилуки, який продемонстрував близько 70 сортів Борідкових ірисів як зарубіжної, так і власної селекції. З них особливо вирізнялися сорт 'КОБЗАР', який став переможцем виставкового суддівства 2014 року, а потім і суддівства у відкритому ґрунті на IV з'їзді УСІ (див. фото на титульній сторінці) та його сіянець 2-10-12, який згодом став переможцем у конкурсі на назву 'ТЕРОЯМ НЕБЕСНОЇ СОТНІ'. Частиною своєї колекції також продемонструвала

Прилуцька дослідна станція, яка є колективним членом УСІ і в останні роки не оминає жодного заходу УСІ.

Полтавську область репрезентувала голова правління УСІ – Черногуз Алла Михайлівна. Серед її експонатів було близько 80 сортів, як іноземної селекції, так і її власні зареєстровані сорти і сіянци. Аллі Михайлівні висловлюємо особливу подяку за участь, адже вона продемонструвала свої ірисы не зважаючи на те, що була господарем чергового, IV з'їзду Спілки і приклала чималих зусиль для організації цієї надзначущої події в житті нашої організації і пододала кількясот кілометрів, щоб гідно представити квіти свого регіону також і на виставці.

Західну Україну як завжди достойно представив селекціонер-ірисівник з м. Тернополя І.Я. Хорош продемонструвавши близько восьми десятків експонатів Борідкових ірисів, більшість з яких сорти і сіянци власної селекції. Щиро дякуємо Ігорю Ярославовичу за відданість справам Спілки, адже його колекція знаходиться в найвіддаленішому регіоні серед експонаторів виставки (а це більше 400 км від Києва) і для того, щоб подолати цю відстань потрібно немало фізичних і фінансових зусиль, що немаловажливо у наш непростий економічно час. Але ми знаємо і впевнені, що це пан Ігор робить безкорисно і виключно з метою популяризації культури ірису в Україні.

Правління УСІ та організатори виставки щиро вдячні всім колегам, які беруть участь у виставці як тим хто демонструє свої експонати, так і тим, хто бере активну участь в її оформленні. Особлива подяка беззмінному головному дизайнеру виставки к.б.н., науковому співробітнику НБС, Володимиру Семеновичу Вахрушкіну за креативний підхід до справи та постійне вдосконалення процесу демонстрації ірисів відвідувачам. Щиро зичимо маестро дизайнеру здоров'я і маємо надію на подальшу багаторічну співпрацю!

Вже втретє поспіль на виставці було проведено виставкове суддівство Борідкових ірисів. Щорічно Правління проводить велику роботу по удосконаленню виставкового суддівства для більш об'єктивної оцінки експонатів враховуючи досягнення світової ірисової спільноти у цьому напрямку. Не зважаючи на щільний графік під час виставки, судді ретельно оцінюють сорти і відбирають дійсно достойних переможців.

Так, колегією суддів, в яку цього року входили члени УСІ

Ю. Буйдін, О. Монако, І. Хорош, А. Черногуз, була проведена оцінка експонатів у 17 номінаціях. Результати оцінки демонструємо у наступній таблиці:

ВИСТАВКОВЕ СУДДІВСТВО 2014
(результати)
23.05.2014

№	Назва сорту	НОМІНАЦІЯ НА КРАЩІ СОРТИ	Кількість голосів	Експонатор
1	CHRISTMAS (J. GATTY*91)	БІЛИЙ	6	Виноградська Е.В.
2	СОННЕ КУПАЄТЬСЯ (ХОРОШ *09)	ЖОВТИЙ	6	Хорош І.Я.
3	FRINGE BENEFITS (HAGER*87)	ПОМАРАНЧЕВИЙ	6	Національний ботанічний сад ім. М.М. Рудницька НАН України
4	FOR LOVER'S ONLY (ЗЛАК*08)	РОЖЕВИЙ	10	Монако О.Г.
5	КАРПАТСЬКА ВАТРА (ЧЕРНОГУЗ*11)	«ЧЕРВОНИЙ»	5	Якименко М.І. та В.М.
6	RIPPLING RIVER (SCHREINER*95)	БЛАКИТНИЙ, СИНІЙ	10	Якименко М.І. та В.М.
7	MURDER MYSTERY (ЗЛАК*10)	ФІОЛЕТОВИЙ, БУЗКОВИЙ	5	Монако О.Г.
8	DRACULA'S KISS (SCHREINER*09)	«ЧОРНИЙ»	8	Хорош І.Я.
9	ORATORIO (ЗЛЮТ*05/06)	БІКОЛОР	6	Хорош І.Я.
10	CROSS MY HEART (ЗЛЮТ*12)	БІГОН	5	Монако О.Г.
11	ACOMA (MAGEE*87)	ПІКАТА, ЛЮМІНАТА	6	Національний ботанічний сад ім. М.М. Рудницька НАН України
12	ORANGUTAN ORANGE (KASPEREK*09)	«ЗЛАМАНОГО КОЛЬОРУ»	12	Монако О.Г.
13	МІЙ ОБЕРІГ (ЧЕРНОГУЗ*12)	«КОСМІЧНОГО ПОКОЛІННЯ»	9	Черногуз А.М.
14	ENAMORED (GHIO*07)	ГОФРОВАННИЙ	4	Монако О.Г.
15	VIENNA WALTZ (KEPPEL*09)	МЕРЕЖИВИЙ	9	Монако О.Г.
16	КОВЗАР (МАМЧЕНКО*13)	ВІПЧИЗНЯНОЇ СЕЛЕКЦІЇ	5	Мамченко Г.С.
17	СІЯНЕЦЬ 09109-Z (ЧЕРНОГУЗ)	СІЯНЕЦЬ ВІПЧИЗНЯНОЇ СЕЛЕКЦІЇ	9	Черногуз А.М.

Усі лауреати конкурсу будуть відзначені чудовими дипломами розробленими Спілкою за активного сприяння фірми “Ігор”. Правління і всі члени УСІ від щирого серця вітають лауреатів, бажають їм міцного здоров'я, успіхів у подальших конкурсах не тільки всеукраїнського, а і світового масштабу.

Вкотре запрошуємо всіх любителів ірису вступати до УСІ, брати активну участь у її діяльності і відповідно демонструвати свої квіти на наступних виставках. Двері завжди відчинені для того, хто бажає змінити цей світ на краще!

Пам'ятайте, ми зобов'язані показувати красу нашого Ірису людям!

ПРО З'ЇЗД УСІ НА ПОЛТАВЩИНІ ОЧИМА ГОСПОДАРЯ САДУ

Алла Черногуз, Полтавська обл.

У житті ірисівника, як і будь-кого із квітників, найочікуванішим є сезон квітування їхніх улюбленців – чи то тюльпанів, чи дрібноцибулькових, чи півоній, чи троянд, лілійників тощо. Список можна продовжувати і продовжувати. Але ми, ірисівники, чекаємо з трепетом лише одного – коли ж, нарешті, розкриються перші «півники», «петушки», «косиці» – так лагідно звучать назви наших улюбленців в різних регіонах України. І ось ми вже радіємо першим «малятам-карликам», потім пішли «вищенькі» – інтермедія, нарешті – високі, найвишуканіші з-поміж усіх Борідкових ірисів. Невимовно довге чекання сезону цвітіння увінчується тріумфом ІРИСУ, настає час, коли кожен ірисівник в прямому і переносному сенсі днює і ночує в ірисовому саду. Так хочеться ділитися красою з усім світом... Щоб кожен бажаючий потону в пахошах квітів і в розмаїтті кольорів.

І ми не дарма створили нашу Спілку, своєрідний «клуб за інтересами», щоб мати можливість показувати свої колекції, організовуючи з'їзди УСІ, які по великому рахунку є презентацією наших ірисових садів.

Цього року така подія відбулася в моєму ірисовому саду на Полтавщині, одній із центральних областей України. Хоч поділитися невеликим досвідом в плані організації з'їзду. Можливо, комусь це буде корисним. Адже ніхто із членів Спілки не може бути впевненим, що знає, як це робити, ми всі маємо вчитися як на досвіді своїх колег, так і на зарубіжній практиці. При цьому слід намагатися використати все краще і не повторювати їхніх помилок, хоча завжди є можливість наробити своїх власних. Ось саме про це і піде мова.

Перш за все хочу порадити майбутнім організаторам з'їздів – готуйте свої показові ділянки як мінімум за 2-3 роки до року проведення.

Як відомо, найкраще іриси проявляють себе через 2-3 роки після пересадки. Тоді і кущ сформований гарно, і цвітіння пишне (зрозуміло, при сприятливих погодних умовах). Це була моя помилка, коли я за рік до проведення з'їзду пересадила практично всі новинки на окремі нові ділянки, вирішивши відокремити для кращої наочності сорти австралійської, американської селекції та ще і по оригінаторах розділити: окремо Блайз, Кеппел, Блек з Джонсоном, Шрайнер. Навіть заготовила гарні вказівники на всі ці ділянки... Задумка була гарна, але запізно реалізована. Можливо було б усе не так погано, якби не втрутилася матінка-природа, яка зробила все можливе, щоб зруйнувати мою працю.

Запрошує Саді ірисів Алли Черногуз

На початок травня більше 80 кращих новинок випали з колекції. Так, саме новинки, як завжди, виявилися неспроможними пережити несприятливу зиму, сюди я відношу і ті сорти, де загинула лише квіткова брунька. Тому, шановні колеги, найвірогідніше вийде показати далеко не все, що хочеш (і це при умові вдало визначеної дати проведення, тут ми точно не залежимо від самих себе). Єдине, що я не чіпала, це ділянки з сортами вітчизняної селекції. Вони розміщені окремо від «іноземців». Там без проблем, та й навіть якби їх і пересадила, менше було б горя, ніж з «австралійцями». Все-таки ростуть «вдома» із «зернинки», деякі з діда-прадіда «українці».

Друга моя помилка – пересадка арілбредів (АВ) з підвищеного місця на нове, яке виявилось дуже невдалим. Все-таки не варто наступати на ті самі «граблі», адже відомо, що ці ірис не люблять вологу, їм краще рости «на горбочку». Але ж знову-таки хотілося зібрати всі свої АВ на одну ділянку – для наочності. Результат – половини сортів уже немає. То ж не повторюйте моїх помилок. Мені здається, було б добре створити такий собі «дисплей-сад», куди висадити по 1-2 лопатки тих сортів, які ми хочемо показати і які характеризують колекцію, і туди запрошувати гостей. При цьому основні посадки не чіпати, на всяк випадок їх завжди можна буде показати, якщо неприємності торкнуться самого «дисплей-саду». Але мало хто із наших ірисівників має вільні площі для організації таких посадок. Це щодо ірисів – основного предмету і мети наших зібрань.

Перші настанови від господарки

Але і сама організація з'їзду – теж немаловажливе і серйозне питання. Насамперед хочу підтвердити думку тих наших ірисівників, хто приймав з'їзди, наскільки важливо, просто необхідно знати наперед кількість гостей, що приїдуть в сад. На власному досвіді я переконалася в правильності постановки цього питання в АІС, РОІ. Там, розсилаючи запрошення заздалегідь (за 2-3 місяці), вказують і дату, і суму внеску, яка збільшується у випадку несвоечасного внесення, наприклад, ближче, ніж за місяць до дати з'їзду.

При цьому вказують перелік заходів та навіть меню, де пропонують кілька варіантів. Це все сприяє якнайкращій організації, дисциплінує всіх, хто планує приїхати. Адже кожен господар саду хоче бачити в себе якомога більше гостей, при цьому прагне справити на їх якнайкраще враження, тим паче, що є багато причин для хвилювання: якщо раптом з погодою не вийде, чи цвітіння слабке, чи, в кінці кінців, хтось залишиться голодним, бо запропоновані страви йому не до вподоби.

В ірисовому саду Алли Черногуз

Отже, все має бути враховано. І це далеко не просто все осягнути, бо нам іще далеко до «них» з нашим сервісом в селах чи дачних поселеннях. Господар сам має думати, де розселити гостей, де гарно і якісно нагодувати. Він також повинен подумати і про трансфер, і про якусь мінімальну культурно-освітню програму, про пам'ятні сувеніри на кінець. І це, повірте, не робиться за день-два. Звичайно, зовсім необов'язково все це має бути наявним, але в загальних рисах воно має бути приблизно саме так. І одній людині це не під силу. Треба подумати про помічників, які можуть взяти на себе організацію якоїсь частини роботи. Хоча контроль все рівно необхідний. Господареві бажано вже хоча б за 2 місяці бути готовим назвати дату і час початку з'їзду, суму внеску (сюди включити витрати на транспорт, обід, сувеніри, екскурсії для бажуючих). Дбаючи про транспорт та розселення гостей, він має знати точну або майже точну кількість гостей набагато раніше дати початку з'їзду. Лише при такому розкладі можна мати надію на те, що свято ірису не буде зіпсовано ніякими дрібницями. Можливо через це не так і багато бажуючих провести з'їзд – краще бути гостем один-два дні, ніж господарем і мати головний біль цілий рік.

Оскільки подія присвячена ірисам і господар саду хоче якнайкраще презентувати свою колекцію, він повинен забезпечити себе табличками чи етикетками для позначення всіх сортів ірисів, які будуть квітнути на день початку з'їзду. Як правило, гості побажають записати назви сортів, що сподобалися. Про це теж бажано подумати, роздавши їм блокноти і ручки. Немаловажливим є і наявність місць, де гостям можна присісти для відпочинку, де можна випити води чи напою, куди викинути використані разові стаканчики чи інше сміття.

В ірисовому саду Алли Черногуз

Окремо слід сказати і про поведінку гостей в саду, так би мовити, про «садовий етикет». З'їзд – це перш за все презентація ірисового саду, а не саду півоній, хост, тим більше, господарських будівель. Не зовсім приємно господареві бачити серед гостей тих, які, чесно кажучи, невідомо, з якою метою приїхали. Можливо, заради звичайної людської цікавості – чого ж то вони, ці ірисівники, їздять один до одного, що їх так приваблює. Тож і хочеться, щоб наші сади відвідували справжні любителі і поціновувачі ірисів. І вже аж ніяк недопустимо робити рекламу своєї колекції, перебуваючи в чужому саду. Це просто неетично по відношенню до господаря. Маю надію, що такий «досвід» колег з інших ірисових спілок не матиме місця на з'їздах УСІ, але вважаю за потрібне сказати і про це.

Всі погодяться зі мною, що організація і проведення з'їзду – дуже відповідальна справа і варта лише подяки, яким би він, на ваш погляд, невдалим з тієї чи іншої причини або напрочуд добре організованим не виявився. Ми повинні з повагою і вдячністю віднестися до кожного ірисівника, хто взяв

на себе цю важку ношу і всіляко сприяти йому в цьому, допомагаючи і словом, і ділом. А він, як господар, впевнена, віддасть всі сили для того, щоб гості відчули свято від споглядання ірисів, від приємного і доброзичливого спілкування з колегами. Особливо, коли на боці господаря буде виступати і найважливіший гравець – погода. Приємно відзначити, що в останній момент (адже за відомих обставин з'їзд довелося проводити на тиждень раніше, що було обтяжливою обставиною, говорячи юридичною мовою) вона виступила на моему боці – всі відчули теплі і привітні обійми полтавського сонечка.

Привітні господарі – Алла і Федір Черногуз

Велика і щира подяка всім гостям саду, хто виявив бажання і знайшов можливість приїхати до нас. Ви залишили лише приємні спогади в наших серцях, ваші теплі слова вдячності додали наснаги для подальшої праці.

Всім колегам, хто планує приймати гостей в своїх садах бажаю успіхів, натхнення і не треба боятися – все це нам під силу. Кожен із нас здатен здивувати світ, бо маємо нестримне бажання творити красу власними руками, даруючи її людям.

Враження від IV з'їзду УСІ очима відвідувача, а також фотозвіт цієї події можна побачити на сайті irisua.org в розділі «Календар подій»

ШКІДНИКИ ІРИСІВ: ІРИСОВА МУХА (*ACKLANDI SERVADEII*) І ОЛЕНКА ВОЛОХАТА (*EPICOMETI HIRTA*)

Олена Трякіна, Дніпропетровськ

Ірисова квіткарка, яку також називають ірисовою мухою, зовні дуже схожа на звичайну муху. Імаго зимують у землі, і ранньою весною виходять на поверхню для кладки яєць. Час льоту ірисової мухи припадає на початок цвітіння Карликових борідкових ірисів і бутонізації Середніх і Високих ірисів і триває два тижні. Як правило, бутони сортів Карликових ірисів, які розпускаються до початку травня, не ушкоджуються, хоча дорослі мухи, харчуючись на їхніх пелюстках, завдають шкоди декоративності цвітіння. Свої яйця ірисова муха відкладає в ще не розпуклі бутони ірисів, що цвітуть у більш пізні терміни.

Самка під час яйцекладки сідає вниз головою на бічну поверхню квіткового бутона ірису й робить яйцекладом довгастий надріз на поверхні бутона ближче до його краю. Вона ритмічно надрізає покриття бутона, занурюючи й виймаючи яйцеклад, як би надпилюючи їх, роблячи це досить довго, іноді не менш 10 хвилин. Число надрізів, зроблених однією самкою на одному бутоні зазвичай 1-2 з кожної з бічних сторін бутона. Яйцекладка складається з 1-2 яєць, на одному бутоні самка робить кілька яйцекладок. Личинки мухи – сапрофитофаги, напівпрозорі, до 1,2 см довжиною, харчуються усередині бутона, часто викликаючи його загнивання. В одному бутоні звичайно дві, рідше 3-5 личинок. Такі бутони не розпускаються, хоча квітконос продовжує розвиватися. Верхня частина бутону засихає. Тканини бутона поступово дістають вигляду м'якої або напіврідкої коричнюватої маси. Вид продукує одну генерацію в рік.

На початку-середині літа личинки утворюють лялечку. Личинки залишають бутони, падають на поверхню ґрунту, зариваються й утворюють лялечку у верхньому шарі ґрунту між кореневищами ірису, тобто прямо під кормовою рослиною. Личинки зимують у ґрунті, а нове покоління мух вилітає в травні наступного року.

Ірисова муха знижує якість цвітіння ірисів, значно утруднює селекційну роботу, однак самим рослинам не шкодить.

Учені Донецького й Харківського університетів, що займалися вивченням ірисової мухи, відзначали, що муха живиться на сортах гібридних борідкови ірисів (*I. hybrida*), ушкоджуючи генеративні органи, при спільному зростанні культурних сортів і диких видів вони відзначали яйцекладки на *I. pumila* L. (тільки у Харкові). І, крім того, личинки ірисової мухи можуть розвиватися на *I. pallida*, що є одним з видів, на основі яких були отримані сорти ірису гібридного. Однак, за їхніми спостереженнями, муха не розвивається й не відвідує деякі види ірисів, що цвітуть одночасно або майже одночасно з ірисами гібридними й зростають поруч із ними, це такі види як: ірис злакоподібний (*I. graminea* L.), солелюбний (*I. halophila* Pall.), сибірський (*I. sibirica* L.), *Iris* spp. групи *Spuria*.

У 2003 р. й, особливо, в 2004 і 2005 р. вид завдавав шкоди рослинам у Донецькому ботанічному саду НАН України в меншій мірі ніж у попередні роки, так у 2002 р. було ушкоджено 90-100% квіток рослин, у 2003 – 40-50%, у 2004 і 2005 – 25-30%).

Засоби боротьби

Гарні результати дає обробка препаратами із групи неонікотиноїдів у період початку льоту ірисової мухи, тобто під час початку цвітіння Карликових Борідкових ірисів, що збігає з початком бутонізації Високих ірисів, коли квіткова стрілка тільки виходить із кореневища (у степовій зоні України це зазвичай перші числа травня). Для обробки можна використати неонікотиноїди на основі різних діючих речовин: імідаклоприд (“Конфідор”, “Конфідор-Максі” та ін.), ацетаміприд (“Моспілан”), тіаклоприд (“Каліпсо”, “Протеус”, “Біскайя”) і тіаметоксам (“Актара”, “Енжіо”, “Круїзер”, “Номінал”). При сильному ураженні рослин ірисовою мухою бажано провести повторну обробку через 5-7 днів.

Оптимальним варіантом для мене виявився препарат “Каліпсо”, тому що він нешкідливий для бджіл й ефективний у боротьбі з ірисовою квіткаркою. Для моєї ділянки зазвичай достатньо однієї обробки. Одночасно з обробкою інсектицидами можна провести позакореневу підкормку ірисів комплексним добривом, що сприяє більш рясному цвітінню і більш інтенсивному зафарбуванню квіток.

Виставкові композиції

*Урочисте відкриття виставки
(Перша ліворуч директор НБС ім. М.М. Гришка НАН України д.б.н., проф. Н.В. Заїменко)*

*Ірисові діалоги
(Учасники виставки зліва направо
Г. Мамченко, І. Самойленко, С. Дудецький,
Т. Косовська та І. Хорош)*

Виставкові експозиції

*Ірисове оформлення
входу на виставку*

*Виставкове суддівство
(суддя А. Черногуз)*

Виставкові композиції

*Фото до статті V Всеукраїнська виставка
Високих Борідкових ірисів (Ю. Буйдін)*

Чергові збори членів УСІ в рамках IV з'їзду на Полтавщині

Огляд ірисових новинок у саду А. Черногуз

Після плідної роботи можна і перепочити в затишному куточку саду

Неперевершений сад ірисів Алли Черногуз

Господар IV З'їзду УСІ 2014 року Алла Черногуз

Квітують ірис

Гості можуть не тільки споглядати, а і файно заспівати...

Фото до статті: Про з'їзд УСІ на Полтавщині очима господаря саду (А. Черногуз)

06С-4 сіянець А. Черногуз

MASLON (MTB)

LOONEY (SDB)

Сіянець ТВ І.Хороша

I. pseudacorus var. alba

BLUE POOL'S (SDB)

Фото до статті: Махровість квіток ірису (Джин Уітт)
(фото махрових ірисів надано А. Черногуз, І. Хорошем,
Ю. Буйдіним)

Ірисова муха (*Acklandia servadeii*)

Оленка волохата (*Epicometi hirta*)

Фото до статті: Шкідники ірисів: ірисова муха (*Acklandia servadeii*) і оленка волохата (*Epicometi hirta*) (О. Трякіної)

STEPPING OUT (TB)
Schreiner

Фото до статті: Варіабельність забарвлення оцвітини *Iris pumila* L. у природних популяціях Миколаївської області (Т. Троїцької)

Фото до статті: Ювілеї уславлених сортів (І. Хороша)

РАЇСА КИРИЧЕНКО (ТВ)

Фото до статті: На півночі пісня обірвалася...
 (А. Черногуз)

БЕРЕГИНЯ (ТВ)

Ескіз пам'ятної медалі
 УСІ імені Ніни
 Мірошніченко

MAGICAL (ТВ) Ghio

Фото 1 до статті:
 Аматорська гібридизація
 Нотатки з гібридизації
 (Б. Блайза)

PETTICOAT SHUFFLE
X

SORBONNE

SORBONNE X PETTICOAT SHUFFLE (X148). (SORBONNE) є достатньо новою плікатою від Kisa Кеппела, і я нею захоплювався ще тоді, коли вона була новоствореним сіянцем. Я використовував її кілька раз, тому, що вона подобалась мені і знав, що це прекрасний батько. Я думаю, що багато з людей використовують його останнім часом у якості батька. PETTICOAT SHUFFLE, недавня новинка Шрайнерів (Schreier), який мені подобався ще сіянцем, і ви можете побачити по цій гілці із трьома квітками, що з нього вийшов сіянець -нервових пальців- і я не очікував, що він може бути використаний тільки для -розаги-. Я думаю, що це краща шрайнерівська пліката останніх років. Я пронумерував 4 відібраних сіянці із цього заплемня, а два позначив "X" і "Y" просто для подальшого використання в якості батьків з наступним відбраковуванням. Зверніть увагу, що x148-x має злізрук -амена-пліката- і може відкрити ще одну ліній для гібридизації. Я працював, але уже є багато сіянців від цього батька і вони будуть шістьма навесні 2014 року.

X148-1

X148-2

X148-3

X148-4

X148-X

X149-Y

Заплемня PETTICOAT SHUFFLE у якості материнської рослини дало аналогічний результат із 100% плікатами. (X139) PETTICOAT SHUFFLE X KEPPEL 09-93A, де 09-93A - це сіянець від INK PATTERNS - фіолетово-синя -пліката- від Томаса Джонсона і сіянца плікати зі складним родоводом від Кеппела. Гадаю, що це були гарні сіянці, але вони не були кращі за ті сорти, що вже були в колекційній реалізації. До того ж, сіянці в схрещуваннях SORBONNA і X138 були кращої якості з перспективою подальших заплемнь. Я зробив тільки 3 або 4 заплемня через нестачу часу і місця для сіянців. Якби я спеціалізувався на гібридизації ірисів-плікат, я зробив ще б багато чого іншого.

PETTICOAT SHUFFLE

KEPPEL 09-93A

INK PATTERNS (parent of 09-93A)

X139-1

X139-2

X139-3

Фото 2 до статті: АМАТОРСЬКА ГІБРИДИЗАЦІЯ
Нотатки з гібридизації (Б. Блайз)

X138 - PETTICOAT SHUFFLE X KEPPEL 09-85D, де 09-85D: RECKLESS ABANDON x 07-41E, а 07-41E - с зовсім невеликою квіткою- плікати, яка також наведена тут, з дуже складним родоводом. Це вам ще один приклад схрещування під впливом фактора «нервових пальців» сіянця з перспективним родоводом 09-85D, що не є плікатою, але, який має сестер плікат і багато плікат у своєму родоводі. У потомстві вийшло 50% плікат і кілька варіацій грубуватих біколюрів. У цьому випадку я віддав перевагу візерунку пліката, і залишився задоволений зробленим вибором. І звичайно ж будемо чекати цвітіння навесні 2014 від цього заплігання.

PETTICOAT SHUFFLE

KEPPEL 09-85D

RECKLESS ABANDON

07-41E

X138-1

X138-2

X138-3

X138-4

X138-5

X138-6

X138-8

X138-9

SMART MONEY X ROYAL HARLEQUIN (x144) - ці два сорти порекомендували мені як ті, що дають гарних нащадків, однак вони ніколи раніше ніде не схрещувалися. Я провів схрещування їх між собою, і хоча вони дали гарний підбір квітів, що можна побачити на фото сіянця, жоден з них не був відібраний. І хоча ROYAL HARLEQUIN був інтродукований мною, я не використовував його в подальшій своїй роботі. Двос або трое людей мені сказали, що одержали гарні результати від нього. Я не знайшов цьому підтвердження, тому що більше ніколи не схрещував разом ці два сорти, які у інших показали гарні результати.

SMART MONEY

ROYAL HARLEQUIN

X144 SEEDLINGS

GHOST WRITER

X117-1

X117-2

SMART MONEY

X117-3

X117-4

GHOST WRITER X SMART MONEY (X117), я знав, що GHOST WRITER є гарним батьком, тому що бачив сіяніч від нього як в Австралії, так і США. А SMART MONEY Джо По рекомендував як гарну пару до нього. Об'єднавши два сорти разом, я був більш ніж задоволений отриманим результатом. Елегантні широкі квітки, чисті кольори й дивна різноманітність забарвлень. Виходять зовсім несподівані результати, особливо з візерунком влена, на фоні якого можуть розкритися рецесивні малюнки, «приховані» у заплутаному родоводі з 20 гібридів. Близько половини рослин були відібрані, деякі навіть до цвітіння.

*Фото 3 до статті: АМАТОРСЬКА ГІБРИДИЗАЦІЯ
Нотатки з гібридизації (Б. Блайз)*

AVENUE OF DREAMS X MY BELOVED (X103) - знову ж "нервові пальці" і рекомендація виробника MY BELOVED (Джо Го) - як супер батька, особливо для м'яких пастельних тонів. У мене, звичайно, є деякі прекрасні пастелі, хоча я сумніваюся, що вони є кращими в порівнянні з далазоні м'яких пастельних ірисів. Це буде дуже цікаво - поспостерігати їх ще пару років. Ще одним негативним фактором тут для мене є дуже пізнє цвітіння гібридів, середина листопада, а ми звичайно віддаємо перевагу раннім і середнім сортам, тому що квітки пізніх сортів іноді можуть "згоріти" на початку раннього літа.

AVENUE OF DREAMS
X

MY BELOVED

X103-1

X103-2

X103-3

X103-4

X103-5

GRANDPARENTS

O211-A

X

O228-4

RECKLESS ABANDON
X

KEPPELL 06-7A
COTILLION GOWN SIR

PARENTS

U356-1

X

V149-1

SEEDLINGS

X268-1

X268-2

X268-3

X268-4

X268-5

X268-6

X268: (U356-1: (O211-A: OSTENTATIOUS x (BURST x EPICENTER) x (BURST x EPICENTER) x ZESTFUL MISS)) x O228-4 s4d6) X (V149-1: RECKLESS ABANDON x COTILLION GOWN SIR). Тут у нас є достатньо пінкят (BURST, EPICENTER, ZESTFUL MISS), пінкят також з'явилися від O228-4. V149-1 також має багато сестер-пінкят. Потім я додав сюди як супер батька O228-4 з рожевої лінії амена. Також за допомогою фактора "нервових пальців" додав закладову невідому пінкату ZESTFUL MISS, щоб підвищити на розщеплення, і, можливо, одержати якісь біколори і амена-пінкати. Дідусь O211A і батько U356-1 мали дуже погане розгалуження з невеликою кількістю бутонів. Однак усі інші батьки мали прекрасне розгалуження і усі 6 відібраних сіянців мають гарне розгалуження. Ми чекаємо як вони себе проявлять наступної весни. Мені особливо сподобався X268-4 з темними пелюстками.

Фото 4 до статті: до статті: АМАТОРСЬКА ГІБРИДИЗАЦІЯ
Нотатки з гібридизації (Б. Блайза)

Бутони, уражені личинками ірисової мухи необхідно зібрати й знищити.

Варто також звернути увагу на рекомендації Г.В. Попова, І.П. Леженіної, Л.С. Холхоєвої (див. літературу).

На основі їхніх досліджень, такий агротехнічний прийом як перекопка ґрунту навколо ірисів виявився малоефективним. Це можна пояснити тим, що перекопка проводиться на відстані не ближче 5 см від кореневища, тоді як мухи утворюють лялечки між кореневищами. У квітні 2006 р. до вильоту шкідника, за допомогою ґрунтового сита досліджували ґрунт навколо куртин ірисів у дендропарку ХНПУ. Просівання ґрунту показало відсутність пупаріїв у досліджуваній зоні.

З хімічних засобів захисту ними випробовувалися фосфорорганічні сполуки, синтетичні піретроїди і неоникотиноїди (“Конфідор” і “Моспілан”). Застосування фосфорорганічних пестицидів (БІ-58Н) не знижувало чисельності шкідника, тоді як застосування піретроїдів знижує чисельність шкідника на 30%. Неоникотиноїди виявилися значно ефективнішими – чисельність шкідника при використанні “Конфідора” знижується на 90 %, а “Моспілана” – до 100 %.

Досвід застосування ними препаратів зі стандартним дозуванням показав, що обприскування рослин з бутонами, що сформувалися, незадовго перед цвітінням не приносить бажаного результату.

І декілька слів про **Бронзівку (оленку) волохату** (*Epicometis hirta*). Належить до жуків родини пластинчатовусих.

Завдає шкоди найрізноманітнішим рослинам: жуки поїдають квіти плодкових дерев, троянд, шипшини, горобини, ірги, мигдалю, лимону, мандарину, винограду (бутони, зав'язі, молоді листки), кінського каштану, калини, бузку, бузини, золотової й чорної смородини, лоху, ірисів, півоній, маків, редьки, рапсу, гірчиці, капусти (насінники), буряку, льону, ревеню, огірків, кавунів, дині, бобів, сої, квасолі, люцерни, ячменю, волоті проса, кукурудзи і багатьох інших рослин.

Жук довжиною 8-12 мм чорного кольору, покритий жовтувато-білими довгими волосками, що надають тілу сірих відтінків. Передньоспинка має поздовжню борозенку посередині. На надкриллях 6-8 білих дрібних плям. Вилазить із ґрунту рано навесні.

Основний літ проходить із 12 березня по 16 серпня, масовий – з 20 травня по 24 червня. У теплі й безвітряні дні жуки літають звичайно між 9.00-17.00 годинами, а ввечері ховаються, зариваючись у ґрунт на глибину 3-5 см. Харчуються вони квітками різних рослин, листками, приквітки й прилистки страждають набагато менше.

Період спарювання розтягнутий у часі. Його тривалість залежить від погодних умов. Для відкладання яєць самка заривається в землю, у місцях скупчення рослинних детритів і норах гризунів. Кожна самка відкладає 15-20 яєць. Личинка виходить через 7-8 днів. Личинка довжиною 18-20 мм, жовто-білого кольору, злегка вигнута, з 3 парами грудних ніг, харчується рослинними залишками, які розвиваються в гниючій органіці, компостних купах. Тривалість личинкової фази злегка перевищує два місяці. Перед утворенням лялечки личинка склеює із землі овальний кокон і за 2-3 дні перетворюється в лялечку довжиною 14-15 мм, білого кольору. Фаза лялечки триває 14-15 днів. Жуки з'являються в серпні, але залишаються в ґрунті в коконі. Період зимового спокою – 8-9 місяців. За рік розвивається одне покоління.

Засоби боротьби

Боротьба ускладнена, тому що жуки досить активні й вільно перелітають на великі відстані. При значній чисельності можна застосувати ручний збір, вилов жуків у розставлені ємності з водою, але зазвичай це малоефективно. Більш ефективним може бути використання різнокольорових клейких пастилок.

Хімічний спосіб: своєчасне, обприскування рослин, якими живиться комаха, і протравлювання ґрунту, в період утворення лялечки і відкладання яєць, піретроїдами, фосфорорганічними сполуками, неоникотиноїдами.

Враховуючи, що під час обробки квітучих рослин інсектицидами можуть постраждати бджоли, у цей період застосовують тільки Каліпсо.

Використана література

1. Попов Г.В. К биологии вредителя бутонов ирисов гибридных, *Iris hybrida* (Iridales: Iridaceae) – ирисовой цветочницы, *Acklandia servadeii* (Diptera: Anthomyiidae) и сопутствующего

вида, *Polyodaspis ruficornis* (Diptera: Chloropidae) в Восточной Украине / Г.В. Попов, И.П. Леженина, Л.С. Холхоева // Известия Харьковского энтомологического об-ва. – 2006 (2007). – 14, вып. 1–2. – С. 182–188.

2. Попов Г. В. Ирисовая муха – опасный вредитель *Iris hybrida* hort. в Украине // Интродукція та захист рослин у ботанічних садах та дендропарках: Матер. міжнарод. наук. конф. (Донецьк, 5–7 вересня 2006 р.). – Донецьк: ООО «Юго-Восток, Лтд», 2006. – С. 378–381.

ВАРІАБЕЛЬНІСТЬ ЗАБАРВЛЕННЯ ОЦВІТИНИ *IRIS PUMILA* L. У ПРИРОДНИХ ПОПУЛЯЦІЯХ МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Таїсія Троїцька, м. Миколаїв

Генетичні ресурси природної рослинності Степу України є національним багатством, яке потребує дбайливого ставлення. Одним із шляхів використання цих ресурсів, який одночасно забезпечує збереження генофонду дикорослих видів, є введення їх у культуру.

У літературі неодноразово згадується велика варіабельність забарвлення квітки та висока декоративність ірисів карликових (*Iris pumila* L.) [1, 6-8]. Внаслідок збільшення антропогенного впливу особливої актуальності набуває посилення охорони та збереження цього виду [5].

Одними з перших селекціонерів ірисів, які у 40-х роках ХХ ст. провели схрещування між дикорослих форм *I. pumila* та існуючих сортів Борідкових ірисів, були Пол Кук (Paul Cook) та Гедес Дуглас (Geddes Douglas) (такі схрещування отримали назву схрещування Кука–Дугласа). У результаті проведеної гібридизації фактично були отримані дві нові садові групи Борідкових ірисів, а саме Стандартні карликові (SDB) та

Мініатюрні карликові (MDB) [8]. У подальшому селекцію в межах цих груп проводили переважно між створеними пізніше сортами чи гібридними сіянцями, тоді як схрещування Кука–Дугласа повторювали лише одиниці.

На сьогодні в світовому сортименті налічують десятки тисяч сортів Борідкових ірисів. Селекція відбувається переважно в напрямі удосконалення форми та забарвлення квітки, форми суцвіття, тоді як стійкості рослин до несприятливих факторів приділяється мало уваги.

Природні форми *Iris pumila* відрізняються не тільки значною варіабельністю забарвлення частин оцвіттини, а й високою стійкістю до шкідників, хвороб та несприятливих екологічних факторів. Тому використання їх у схрещуваннях з існуючими сортами Борідкових ірисів може значно підвищити стійкість останніх в культурі, а залучення до селекційного процесу сучасних сортів дасть змогу відбирати сіянці з перспективними на сьогодні характеристиками, які не були притаманні сортам, використаним свого часу у схрещуваннях Кука–Дугласа.

Нашою метою було вивчити варіабельність забарвлення частин оцвіттини дикорослих культиварів *I. pumila*, відібраних з природних популяцій, як перший етап вивчення їхньої мінливості для використання в селекції Борідкових ірисів.

У якості завдань було поставлено наступне:

- * відібрати дикорослі клони рослин *I. pumila* з різним забарвленням оцвіттини та ввести їх в культуру (створення генетичного банку);
- * класифікація відібраних клонів за типами забарвлення оцвіттини.

Матеріалом для досліджень були рослини з природних популяцій *I. pumila* Миколаївської області, які вивчали під час екологічних експедицій Миколаївського обласного екологонатуралістичного центру учнівської молоді у 2000 – 2009 рр.

Введення в культуру здійснювали шляхом перенесення живих рослин з природи. Для збереження генетичного різноманіття природних популяцій завжди відбирали лише частину кореневища.

В основу групування клонів за забарвленням оцвіттини ми поклали сучасні уявлення про роль основних рослинних пігментів у формуванні кольору квітки Борідкових ірисів, а також

дані про характер наслідування типів забарвлення [2, 3, 4, 9, 10].

За сучасними поглядами, забарвлення оцвітини ірисів формується внаслідок взаємодії пігментів двох класів: каротиноїдів, які локалізовані в пластидах, та флавоноїдів, що містяться у вакуолях [2,3,4]. Останній клас представлений антоціанами, які мають забарвлення, у формі глікозидів – антоціанідинів та безбарвними флавонами, наявність яких модифікує колір антоціанідинів та каротиноїдів.

Основний антоціанідин Борідкових ірисів – дельфінідин – зумовлює бузковий колір забарвлення (від бузкового до насичено-фіолетового). За наявності флавонів в квітках, антоціаніди утворюють з ними комплекси, які поглинають світло більш інтенсивно і при більшій довжині хвилі, ніж самі антоціани. Таке явище називається копігментацією (сумісне зафарбування). Так, пігмент синього кольору квіток ірисів містить хіноїдну основу ацильованого дельфінідин-3,5-диглюкозиду стабілізовану шляхом копігментації з С-глікозилфлавонами [2].

Зазвичай, каротиноїдний тип забарвлення (жовтий, оранжевий та рожевий) домінує над антоціаніновим. Але у деяких випадках домінування не відбувається. Тоді формується комплексний тип забарвлення коричневих та коричнево-червоних (теракотових, махагонієвих) тонів.

Біле забарвлення оцвітини може мати домінують або рецесивну генетичну природу. У першому випадку синтез антоціанідинів можливий, але їхнє накопичення та прояв блокуються. Домінування є неповним; завдяки цьому існує ціла гама перехідних відтінків – від білого до синього. Значно рідше трапляється рецесивний тип білого (ice white) забарвлення, який отримав назву «гляціата» (glaciata) [9]. У цьому випадку синтез антоціанідинів повністю інгібується.

Серед каротиноїдних типів забарвлення жовтий домінує над оранжевим, а останній – над рожевим.

Надзвичайно велика варіабельність забарвлення квіток ірисів має ще одне джерело: різні частини оцвітини і навіть різні ділянки однієї частини можуть мати різний набір пігментів. Внаслідок цього виникають двотонний (bitone), двоколірний (bicolor) та поліхромний (polychrome) типи забарвлення.

Серед двотонних типів зазвичай вирізняють «класичний» та реверсивний (reverse) двотонний типи. У першому випадку зовнішні частки оцвітини забарвлені менш інтенсивно (включно до білого), ніж внутрішні. У другому випадку більш темне забарвлення притаманно зовнішнім частинам оцвітини. У випадку антоціанінового забарвлення двотонний тип забарвлення є доміантним по відношенню до однотонного; наслідування відбувається за типом кумулятивної полімерії [3, 4].

У разі, коли різні ділянки частини оцвітини мають різний набір пігментів, виникають типи забарвлення «пліката» (plicata), «люміната» (luminata) (реверсивна пліката) та «зламаний колір» (broken color). Вони є рецесивними по відношенню до одноколірних забарвлень [3, 4, 10].

Результати вивчення забарвлення оцвітини представлені у таблиці, демонструють дуже значну варіабельність цього показника в природних популяціях *I. pumila*, що зростають на території Миколаївської області. Нами виділено 30 груп забарвлення, які охоплюють кольоровий діапазон від чисто-білого та відтінків жовтого до насичено-фіолетових та синіх тонів. Також нами виявлено рідкісний клон з червоно-коричневим (махагонієвим) забарвленням оцвітини. За період досліджень не було знайдено жодної рослини із забарвленням рожевого або червоного кольорів.

Результати частоти трапляння різних типів забарвлення дикорослих клонів *I. pumila* з природних популяцій Миколаївської області наведено на рисунку.

Виявлено, що популяції характеризуються невеликою часткою рослин з однотонним типом забарвлення (не більше 9 % від загальної кількості досліджуваних клонів). Серед однотонних оцвітин, переважають чисто-білі та бузкові різних відтінків; частка рослин з чисто-жовтим та синім кольором оцвітини вдвічі менша.

До групи рідкісних (частота менше 1%) потрапили чисто-жовтий, чисто-синій, реверсивний двотонний синій та білий, з антоціаніново-каротиноїдним зафарбування жилки типи забарвлення.

На частку двотонних «класичних» клонів припадає 19,1%. У більшості (з жовтою оцвітинею – у 100% випадків) клонів таке забарвлення супроводжується появою по краях зовнішніх

часток оцвітини висвітленої облямівки. Жовті квітки з широкою висвітленою облямівкою мають високу декоративність. Сортів Високих Борідкових ірисів з аналогічним типом забарвлення існує дуже мало, отже, знайдені клони є перспективними для подальшої селекційної роботи.

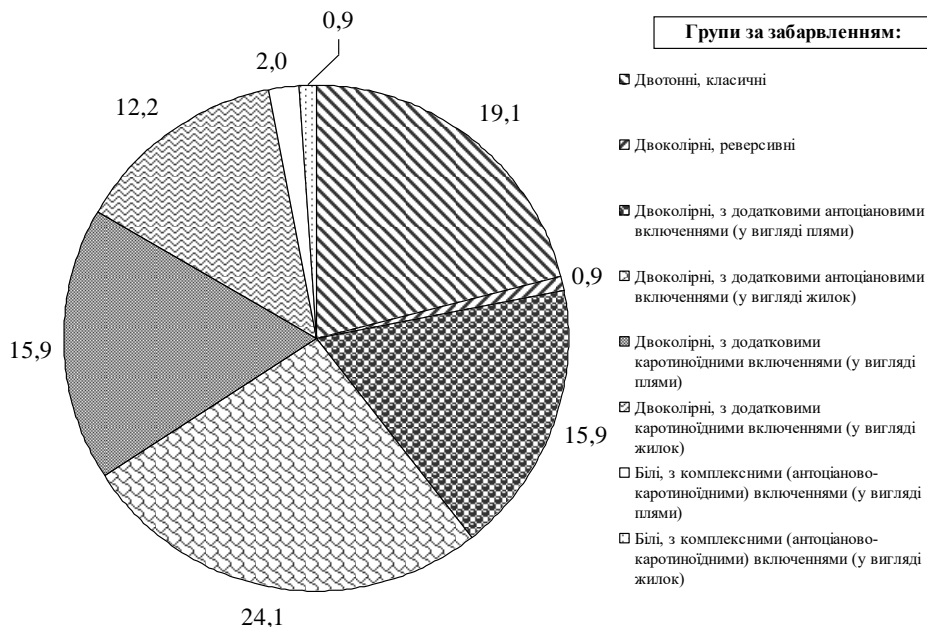

Рисунок. Розподіл клонів *I. pumila* за основними групами забарвлення, %

Найбільшою є група клонів із двоколірним забарвленням оцвітини, коли забарвлення зовнішніх та внутрішніх часток оцвітини зумовлене різними наборами пігментів. Закономірності наслідування двоколірного типу забарвлення недостатньо вивчені навіть для Високих Борідкових ірисів, отже, група клонів з двоколірною оцвітинею може бути цінним вихідним матеріалом для генетичних досліджень та селекційної роботи.

На окрему увагу заслуговують знахідки білих двоколірних із антоціаново-каротиноїдним зафарбуванням жилок, червоно-коричневих та багатоклірних (поліхромних) клонів. Існуючі сорти Високих Борідкових ірисів з подібними забарвленнями є результатом багатоступеневих схрещувань протягом кількох десятиліть.

**Забарвлення оцвітини в природних популяціях *I. pumila*
Миколаївської області**

№ з/п	Група забарвлення	Кількість клонів, шт.
1	Білі	13
2	Білі з антоціановими включеннями на зовнішніх частках оцвітини у вигляді:	
2a	- плями	7
2b	- жилки, сіточки	0
3	Білі з каротиноїдним включенням на зовнішніх частинах оцвітини	
3a	- плями	6
3b	- жилки, сіточки	12
4	Білі з комплексними (антоціаново-каротиноїдними) включеннями на зовнішніх частках оцвітини у вигляді:	
4a	- плями	7
4b	- жилки, сіточки	3
5	Білі з зеленим візерунком на зовнішніх частках оцвітини	2
6	Жовті	4
7	Жовті, двотонні:	
7a	- двотонні «класичні»: тон забарвлення внутрішніх часток оцвітини світліший, ніж зовнішніх	13
7b	- двотонні реверсивні: внутрішні частки оцвітини мають темніше забарвлення, ніж зовнішні	0
8	Жовті з комплексними (антоціаново-каротиноїдними) включеннями на зовнішніх частках оцвітини у вигляді:	
8a	- плями (тип забарвлення «варієгата»);	23
8b	- жилки, сіточки	54
9	Жовті з зеленим візерунком на зовнішніх частках оцвітини	0
10	Сині	4
11	Сині двотонні:	
11a	- двотонні «класичні»	25
11b	- двотонні реверсивні	3
12	Сині з антоціановими (бузковими) включеннями на зовнішніх частках оцвітини у вигляді:	
12a	- плями	15
12b	- жилки, сіточки	4
13	Сині з комплексними (червоними, коричневими) включеннями на зовнішніх частках оцвітини у вигляді:	
13a	- плями	22
13b	- жилки, сіточки	15
14	Бузкові	10
15	Бузкові, двотонні:	
15a	- двотонні «класичні»	28
15b	- двотонні реверсивні	0
16	Бузкові з антоціановими (синіми або маджента) включеннями на зовнішніх частках оцвітини у вигляді:	
16a	- плями	10
16b	- жилки, сіточки	25
17	Бузкові з комплексними (червоними, коричневими) включеннями на зовнішніх частинах оцвітини у вигляді:	
17a	- плями	27
17b	- жилки, сіточки	13
18	Червоно-коричневі (махагонієві)	1
19	Поліхромні	12

Використана література

- 1.Алексеева Н. Б. Род *Iris* L. (Iridaceae) в России // Turczaninowia. – Барнаул, 2008. –Т. 11, № 2. Барнаул. 70 с.
- 2.Бриттон Г. Биохимия природных пигментов: Пер. с англ. – М.: Мир, 1986. – 422 с.
- 3.Нисуонгер Д. Гибридизация в классе Высоких Бородатых ирисов: Пер. с англ. Е. Дацюк и С. Локтева. Электронный ресурс: <http://guiris.narod.ru/page15.html>
- 4.Орр П. Пигменты и варианты распределения окраски у Высоких Бородатых ирисов: Пер. с англ. Е. Дацюк и С. Локтева. Электронный ресурс: <http://guiris.narod.ru/page15.html>
- 5.Распределение видов по категориям статуса охраны. Электронный ресурс: <http://flower-iris.ru/content/gaspredelenie-vidov-po-kategoriyam-statusa-okhrany>.
- 6.Родионенко Г.И. Ирисы. – СПб.: Агропромиздат, 2002. – 192 с.
- 7.Швец Т.А. Біологічні особливості видів роду *Iris* L. у зв'язку з інтродукцією в умовах правобережного Лісостепу України: Автореф. дис. ...канд. біол. наук. 03.00.05 – ботаніка. – К, 2006. – 22 с.
- 8.Шевченко Г.Т. Виды секции рода *Iris* L. Европейской части СССР и Предкавказья: Автореф. дис. ...канд. биол. наук 03.00.05 – ботаника. – Л, 1980. – 22 с.
- 9.AIS: Iris Classification (updated May 8 2008). Электронный ресурс: - <http://www.irises.org/classification.htm>.
- 10.Luminata-Fancy in the Altogether // Median Iris Society's Genetics Study Panel; B. Warburton,(Chairman), F Megson, J. Tearington, J.an Witt. Электронный ресурс:- http://www.worldiris.com/public_html/level2/Luminatas.html

*Стаття за матеріалами публікації Т.Б. Троїцької, Ю.В. Буйдіна «Варіабельність забарвлення оцвітини *Iris pumila* L. у природних популяціях Миколаївської області» в науковому журналі «Інтродукція рослин» №2, 2010 р., с. 10-15.*

АМАТОРСЬКА ГІБРИДИЗАЦІЯ

Нотатки з гібридизації

(Баррі Блайз, Австралія)

Коли я почав серйозно займатися гібридизацією ірисів, моєю головною метою було поліпшення забарвлень амен і бі-козорів. Це було досить вузьке поле для моєї діяльності, тим більше в ті часи, більше як 50 років тому. У той час не було гідних зразків (у цих забарвленнях), здатних скласти достойну конкуренцію одноколірним ірисам і ірисам-пліката, в той час уже добре відомим і активно вирощуваним в усьому світі. Я також знав, що навіть при русі вперед згідно мого плану, просто із чистої цікавості, я буду робити незаплановані схрещування, щоб просто побачити, а що вийде, якщо я проведу схрещування «цього» з «тим» або «цим». Так, протягом довгих років, було зроблено багато запилень, що не мали ніякого відношення до моєї основної мети. Ці схрещування, через брак кращого слова я назвав «розвагою». Вони мають важливе значення для мого сердечного спокою й задовольняють цікавість.

По ходу я також довідався багато корисної інформації про гібридизацію і те, що може трапитись, якщо «це» схрещувати з «тим». Я намагався схрещувати все: Арілбреди, Карликові іриси, Спурія, Сибірські, і все, що завгодно, що мало назву Ірис, а також безліч других рослин, таких як жоржини і лілійники.

У спілкуванні з починаючими гібридизаторами постають в основному наступні питання:

1. Які забарвлення є домінуючими?
2. Як я можу одержати цю комбінацію забарвлень або іншу борідку на цьому забарвленні?
3. Що (який напрямок?) може дати швидкі результати при мінімальній кількості запилень?

Я думаю, що 50 років тому на перше запитання було набагато простіше відповісти, ніж зараз. Якщо ми схрещували блакитний ірис із жовтим, ми могли з достатньою впевненістю очікувати, що в першому поколінні буде досить брудний мікст різних забарвлень. Або при схрещуванні синіх з рожевими всі були б білими або синіми, але аж ніяк не рожевими і так далі. Сьогодні, маючи в своєму доробку 25 або навіть

більше поколінь перехресних схрещувань я не можу дати однозначну відповідь і, як правило, зараз я пропоную єдиний спосіб, щоб пересвідчитись - зробити запилення й подивитися, що вийде. Сегрегація може бути досить дивною через тетраплоїдну природу Високих Борідкових Ірисів і досить складних родоводів сучасних сортів.

Третє найпоширеніше питання: "Як я можу швидко одержати різноманітні й бажані результати на невеликій присадибній ділянці?" Моя відповідь, як правило, наступна - або схрещування двох ірисів-плікат, або ірису-пліката із сортом іншого забарвлення, що не має ознак пліката, але має плікату у своєму родоводі. Візерунок «пліката» рецесивна ознака, так якщо в обох батьків немає пліката- факторів, то вони не з'являться і у сіянців першого покоління. Якщо ж пліката- фактори присутні в обох батьків, усілякі варіації можуть з'явитись вже в першому поколінні сіянців і тому можна досягнути дійсно гарних результатів у першому або другому поколінні.

Щороку з'являється безліч нових гарних ірисів від різних гібридизаторів і через велику кількість інформації буває важко вибрати щось конкретне для своїх запилень «для розваги». Тому я встановив для себе кілька особистих критеріїв. По-перше, якщо якийсь авторитетний фахівець у вирощуванні ірисів, рекомендує певні культивари як гарних батьків, я намагаюсь використати їх, щоб побачити, як вони поведуть себе у мене.

По-друге, якщо мені подобається зовнішній вигляд новинки, яка не має безпосереднього відношення до моєї селекційної програми, але, яка має у своєму родоводі перевірених батьків, які можуть дати обнадійливі результати, я буду її використовувати. При виборі сіянців для подальшої селекції запам'ятайте, що вони мають виглядати як мінімум так само добре як сорти, що вже перебувають у продажу, а може бути й кращими. Крім того вони повинні мати, якщо це можливо, щось краще в забарвленні, формі і ростових характеристиках. Іншою основною причиною відбору сіянців при нестачі якогось необхідного фактора, наприклад, гарного розгалуження, є їхня здатність нести лінію (набір певних якостей) у друге покоління і дивитися, чи не з'явиться вона там в F2 (Див. сіянці від схрещування X268).

Не божеволійте від селекції, і, якщо ваша ділянка обмежена, запам'ятайте, що в наступному році кількість сіянців буде ще більшою, а сіянці цього року розростуться й займуть увесь ваш обмежений простір.

Я перебуваю в дуже вигідному положенні, тому що маю дуже актуальну колекцією найкращих ірисів, які я можу використовувати в гібридизації. Також у мене є можливість кожної весни робити схрещування в саду Кіса Кеппела (K. Keppel), використовуючи його кращі сорти і його новітні сіянці. Також там я можу використовувати новинки інтродукції багатьох інших відомих селекціонерів, таких як Джо Гіо (J. Ghio), Томас Джонсон (T. Johnson), Поль Блек (P. Black) і багатьох, багатьох інших, не витрачаючи багато коштів і дорогоцінного часу на імпорт їх в Австралію.

Майте також на увазі, що багато нових сортів інших селекціонерів є несумісними для схрещування з моїми або якимись іншими сортами і іноді це просто виходить перевірка на фертильність. Це, також, є правилом і для багатьох моїх сортів.

Враховуючи це, я використовую ще один фактор, щоб обрати ірис, коли я прагну зробити схрещування одного ірису з іншим. Якби я не встановлював певні обмеження, я б мав тисячі й тисячі насінин і сіянців, усе це було б ніде висаджувати, не говорячи вже про те, щоб оцінити якість сіянців, якщо б я їх усі виростив. Цей фактор я називаю «нервові пальці». Якщо я дивлюся на ірис, і він мені дуже подобається, мій розум автоматично переходить у стан "я прагну заплити це", і якщо мої пальці з пінцетом у цей час тремтіли, то це заплиття обов'язково має бути в моєму списку. Я повинен сказати, що з віком сортів, обраних за фактором «нервові пальці» стає усе менше й менше, оскільки це передбачає дуже багато роботи, проте, як правило, попадаються гідні кандидати, щоб стати батьком нового сорту.

Одним із найкращих результатів застосування фактора «нервові пальці» за останні три або чотири роки, що згадувався мною в замітках про гібридизацію, це був МЕДЖІКАЛ (MAGICAL, Ghio). Він зацікавив мене, як тільки я побачив його, і виявився винятково продуктивним батьком. Джо Гіо говорить, що його майже не використовував, зовсім небагато.

Я бачив, що він застосував його в одному або двох родо- водах. Відзначу також, що МЕДЖІКАЛ виграв Медаль Уістера (Wister Medal) у 2014 році, що ще раз підтверджує, що це видатний ірис.

Треба мати на увазі ще один момент при виборі батьків - використання самих новітніх сортів. Інакше ви будете повторювати роботу, зроблену іншими багато років тому, а так ви будете на передньому плані, будете використовувати краще з того, що ви можете одержати і йти з ним уперед, а не вертатися назад до старих сортів.

На рисунках 1-3 до статті наведені деякі результати схре- щувань*, проведених з урахуванням трьох вищеописаних фак- торів. По-перше, це сорти, створені за допомогою фактора «нервові пальці», тут показано два такі сорти. Також тут пока- зана мінливість візерунка «пліката» під час його використання в якості обох батьків і в результаті 100% пліката у нащадків, і є велика частина гарних сіянців, що важливо з погляду еко- номії місця для посадок.

*Примітка. Для тих, хто може бути зацікавлений у цих сіянцях. Вони зараз на перших етапах тестування, і більшість із них не стане сортами. Названі сорти є в каталозі або були в минулих каталогах.

Переклад з англ. О. Монако

ІРИСИ БЕЗ КОРДОНІВ

ГІДРИД ІРИСУ ЛАКТЕА ТА ІРИСУ СПУРІА

Лех Комарніцкі (Lech Komarnicki), Польща

П'ять чи шість років тому добре відомий селекціонер іри- сів спурія (*I. spuria*) Чарльз Дженкінс (Charles Jenkins) напи- сав мені, що йому вперше вдалося виростити гібрид ірису лактеа (*I. lactea*) та спурія. Для мене тоді це стало справж- ньою сенсацією. А через рік доктор Джеймс Уоддік (James Uoddick) на з'їзді ірисів спурія почав свою доповідь з того, що його дуже зацікавили фото гібридів.

Доктор Дженкінс був генетиком, який одним із перших вивів тритікале, що принесло йому світове визнання. Вийшовши на пенсію, він почав схрещувати іриси спурія і дуже скоро став видатним, поважним гібридизатором та отримав низку нагород. Тому, якщо він сказав, що отримав гібрид, - це були не просто балачки.

Трохи згодом він змінив адресу. Тому, на превеликий жаль, я втратив зв'язок з Чарльзом. Я дуже зацікавився гібридами, але не міг знайти нічого про них у жодному з бюлетенів AIS. У моїх пошуках інформації про всі існуючі гібриди неборідкових ірисів, найбільше мене цікавили гібриди ірисів спурія. Дякуючи Дейву Нісвонгеру (D. Niswonger), я отримав листа, написаного Дженкінсом для Спілки Ірису Спурія.

В цьому листі Дженкінс описав численні схрещування, отримані від ірису лактеа в якості материнської рослини та різних ірисів спурія в якості запилювачів (протилежне схрещування результатів не дало). Він отримав багато коробочок з великою кількістю насіння, що в деяких випадках становила більше 100 штук. Багато насіння проросло (точне процентне співвідношення не вказано), і вони виявилися чистими ірисами лактеа. Де-кілька, зрештою, росли парно: один з них був ірис спурія, інший – лактеа. Отримані ірисы лактеа були знову запилені іншими, дуже різними ірисами спурія, і ця процедура дала той же самий результат. Дженкінс прийшов до висновку, що насіння було отримано в результаті апоміксису, тобто ембріони, з яких утворилися ірисы лактеа сформувалися без участі ірису спурія в якості запилювача. Дженкінс також висунув гіпотезу, що ембріон спурія, подвоївся в насінні з ембріоном як ірису спурія, так і лактеа. Назва цього листа говорила сама за себе: «Селекціонер боїться апоміксису», - і означала, що гібриду ірису лактеа і спурія не існує.

Але, як би там не було, це поставило іще більше запитань, аніж дало відповідей. Можна припустити, що деяке насіння мало подвійні ембріони: один з материнської рослини, інший – з батьківської і, що обидва вони утворилися шляхом апоміксису. Генетик рослин Краківського аграрного університету відповів на це тим, що запропонований Дженкінсом апоміксис, з точки зору сучасної науки, здається неможливим, а, відтак, ірисы спурія не могли утворитися у такий спосіб. Як тоді

вони виникли? Невже вони були фертильними? Чому селекціонер не використав їх для наступного запилення замість інших ірисів спурія? Чому в ірису лактеа ніколи до того не траплялося випадків апоміксису? Невже можливо, щоб ірис лактеа мав таку велику кількість гамет, що змогло б пояснити подвоєння сіянців материнської рослини?

Судячи з того листа, рослин, отриманих від такого схрещення більше не існує. Відгуки про сіянці, що виростили з насіння, яке селекціонер щедро роздав багатьом людям та відправив до Species Group BIS*, також засвідчили, що результатом став ірис лактеа.

Чарльз Дженкінс був дуже досвідченим гібридизатором, а це означало, що квіти були «розкриті» власноруч, та очищені від фолів, а сам процес запилення проходив напролюд ретельно. І будь-яке «забруднення» під час схрещення було неможливим. На моїй практиці я також мав змогу декілька разів спостерігати схожий випадок, коли квітка була ретельно підготовлена для запилення, а в результаті отримувалася рослина ідентична або дуже схожа на материнську. Який же фактор тоді цьому сприяє? Якщо поставити питання, чи існує гормон у зародковому мішку, що зміг би ініціювати появу ембріона, усі генетики одночасно скажуть: «ні!» Тоді що це? Може існує якась велика комаха, якій не потрібно фолів, щоб на них сідати? Це все схоже на якийсь жарт. Або може вітер іноді може запилювати іриси?

Було б непогано знайти відповіді на ці запитання. Наразі, існує лише один відомий гібрид між ірисом спурія та лактеа, що схожий на правду – *I. graminea* × *I. foetidissima*. На жаль, ця рослина більше не існує, і жодної її фото так і не лишилося.

*BIS – Британська Спілка Ірису

(Стаття з Бюлетеня SIGNA №89)

Переклад з англійської Анастасії Погиби

МАХРОВІСТЬ КВІТОК ІРИСУ

Джин Уітт (Jean Witt)

Явище махровості квітки привернуло увагу садівників щонайменше дві тисячі років тому, адже саме махрові троянди зображені на стінах будинків Помпеї. У 2011 році в липневому випуску бюлетеня AIS Майк Ансер (Mike Unser) описав п'ятірку своїх улюблених махрових ірисів. Насправді ж їх існує набагато більше – борідкових і неборідкових. Одні з них були виявлені в дикій природі, інші виростили з насіння, а деяких і взагалі почали створювати спеціально. Багато з них мають привабливий вигляд, в той час, коли інші виглядають доволі блідо та чудернацьки. Найкращі з таких ірисів є стабільними і проявляють махровість постійно, в інших ірисів махровість – поодинокий випадок, що трапляється всього лише раз і більше не повторюється. У справжніх махрових ірисів замість одного ряду пелюсток кожна пелюстка в ряду подвоюється. Зазвичай в ірисах фоли дублюються від 3 до 6 або більше (у японських ірисів). Борідкові ірисы з шістьма стандартами, без фолів, з подібною до тюльпана формою вперше були занесені до каталогів більше 50 років тому і дуже вплинули на розвиток ірисівництва. Такий культивар був названий BLUE TULIP (Knocke, 64).

Махровий ірис енсата (*I. ensata*) привернув увагу японських садівників ще тисячі років назад і відтоді дуже цінується й нині. Прикладом такого махрового іриса, але американської селекції, є ROSE WORLD (Reid, 1988). У іриса ELECTRIC GLOW (Aitken, 1992) махровість настільки сильно виражена, що дає ефект помпончика. У посібнику AIS для оцінки таких ірисів використовується поняття 9-ти та 12-ти пелюсткової квітки.

Серед борідкових ірисів сорт JAPANESQUE (Farr, 1922) є прикладом диплоїду, в якому порушена не лише форма квітки, але і її забарвлення. Високі Борідкові махрові ірисы ніколи не користувалися такою популярністю, як махрові ірисы енсата, але гібридизатори завжди виділяли декілька сортів. У моєму саду виріс гарний блакитний чотирифоловий ірис плоскої форми Бена Хагера (Ben Hager) UNFURLED FLAG (Hager, 1982). У один із сезонів він дав квітку привабливої,

білої форми як у сорту Террі Айткена (Terry Aitken) FROSTY MOONSCAPE (Aitken, 2006). У його нинішньому каталозі – це дуже непогана альтернатива японським ірисам, в плані форми квітки, для місцевості з кліматичними умовами, в яких іриси енсанта не приживаються або зростають з великими труднощами.

Не всі махрові іриси мають стандартну структуру. Деякі іриси, наприклад, IB LADY DAY (Lankow, 1989) іноді, залежно від сезону, виглядають вкрай непривабливо. Мої чотири-фолові МТВ-сіянці, подібно до квітки трилліума, схожі на трифолу квітку.

Махрові форми інших неборідкових сортів цінувалися в Японії задовго до своєї появи в Англії та США. Махровий сибірський ірис RIKUGI SAKURA (Ho Shidara by Hager, 1988) – це один з них. RIGAMAROLE (Bauer/Cobble, 2000) – пізній та має ширші пелюстки. Блакитна, біла та плямиста форми ірису левігата (*I. laevigatae*) мають довгу історію в Японії. Сорт ROYAL CARTWHEEL (Reid, 1991) – сучасна американська інтродукція з цієї серії.

Махровість ірисів проявилася в деяких американських видових ірисах. Наприклад, DOTTIES DOUBLE (Warrell, 1983) – махровий ірис вірджиніка (*I. virginica*), який був знайдений в природі. Ірис сетоза (*I. setosa*), що родом з Аляски, в 1980 зацвів у моєму саду яскравою махровою блакитною квіткою, яка, на жаль, відцвіла не давши насіння. У 2005 році я бачив гарний махровий ірис тенакс (*I. tenax*) на південному заході Вашингтону.

В каталозі «Weed's Garden» Джо Пайє (Joe Pye) зустрічається махрова форма ірису крістата (*I. cristata*) DICK RED-FIELD, (Schafer/Sacks, 2005), що слугує неабияким вкладом в реєстр форм квіток даного виду.

У царстві рослин не всім так пощастило з махровістю, як садовим рослинам. Найбільш широкодоступним в природі є болотний ірис (*I. pseudacorus*), який користується неабияким попитом через сукупність розтріпаних петалоїдів в центрі квітки, що виглядає ще краще, ніж махровість. Кажуть, що найбільше їх в Японії.

Я роками збирав приклади, які відніс до категорії «відхилення». У 1994 мій кал-сіб (Call-Sib) FAR VOYAGER

(Witt, 1985) зацвів з шістьма фолами, п'ятьма стандартами та сімома стайлами. HALF MAGIC (Farmer, 1985) дав квітку з п'ятьма фолами в саду Ебріго (Abrego) в 1994 році, а ірис тихоокеанського узбережжя (*I. californicae*) – з чотирма фолами в саду Джо Гіо (J. Ghio) в 1986 році.

Я не можу сказати, що цей список махрових ірисів є повним, адже він включає лише ті випадки, які вдалося знайти особисто мені. Відтак, я попрохав наших членів повідомляти, якщо їм траплятимуться махрові форми борідкових ірисів, і ми з радістю включимо їх у список. На перший погляд може здатися, що схильність до махровості – нетрадиційне явище. Але, у будь-якому разі, нам необхідно бути уважнішими.

(стаття з Бюлетеня SIGNA №85)

скорочений переклад А. Погиби

Від редакції: ми приєднуємося до автора статті та закликаємо ірисівників фіксувати випадки махровості квіток ірису і надсилати нам фото для розміщення на сайті. Фото кількох таких ірисів, що квітували в Україні, можна побачити на кольоровій вкладці.

ІЗ ДОСВІДУ ІРИСІВНИКІВ

Започатковуємо нову рубрику, в якій ірисівники України (можливо і не тільки) у формі коротких повідомлень будуть ділитися власним досвідом по догляду за ірисами, боротьбі з шкідниками, живленню тощо.

БОРОТЬБА З ХВОРОБАМИ ТА ШКІДНИКАМИ ІРИСІВ НА ХЕРСОНЩИНІ

М. та Л. Локтеви, м. Херсон

Для обприскування ірисів від хвороб і шкідників ми готуємо БАКОВУ СУМІШ №1 и №2 (далі БС1 і БС2). Обробіток чергуємо через три тижні, тобто обробили БС1 – через три тижні БС2, потім через три тижні БС1 і т.д.

Обприскування починаємо з весни, коли температура повітря буде вище плюс 10 і продовжуємо, слідкуючи, щоб температура не впала нижче цієї позначки.

Влітку обробляємо з 6⁰⁰ до 7⁰⁰ ранку.

Обприскування проводимо за 4 години до дощу. Якщо менше, ніж за 4 години пройшов дощ – обробку **повторюємо!**

Якщо на листках ірисів з'явилися коричневі або темно-коричневі плями, необхідно обприскати залізним купоросом з прилиплювачем і повторити через два тижні.

Після обприскування залізним купоросом, з повтором через три дні, обробити іриси БС1 або БС2. Листки ірису обприскую з протилежного боку.

Склад БС1: Системні інсектициди і фунгіциди:

КОНФІДОР МАКСІ

РИДОМІЛ ГОЛД

Прилиплювач. Краще за всіх на ірисах зарекомендувала себе ЛАБСА (лінійна алкілбензолсульфоокислота)

Склад БС2: Системні інсектициди і фунгіциди:

МОСПІЛАН

АНТРАКОЛ або ТАТТУ

Прилиплювач

Суміші зберігаються до 3 місяців в закритій пластиковій тарі без доступу сонячного світла. Перед використанням ЗБОВТАТИ.

З 2011 року один раз в місяць до складу БС1 і БС2 стала додавати «Суспензію пташиного посліду» (СПП) (див. фото), яка за нашими спостереженнями непогано підвищує урожайність. Вихід «лопаток» для реалізації в 1,5-2 рази більший, ніж до використання.

Працює препарат СПП при строгому дотриманню інструкції по застосуванню!

ЩО В ІМЕНІ ПВОЇМ?

Вашій увазі пропонується ще одна нова рубрика, яка буде розповідати про походження назв зареєстрованих сортів ірисів

НА ПІВНОТІ ПІСНЯ ОБІРВАЛАСЬ...

Алла Черногуз, Полтавська обл.

Її називають Берегинею української пісні... Нещодавно минуло 10 років, відколи передчасно пішла з життя справжня легенда української пісні Раїса Кириченко - Народна артистка України, Герой України, Лауреат Національної премії ім. Тараса Шевченка, повний кавалер ордена княгині Ольги.

Хоча її і немає поруч, та білою лебідкою летить над Україною її пісня, чаруючи всіх, хто небайдужий до творчості нашої відомої Полтавчанки, чие життя було віддане вірному служінню українському народу і його пісні. Пам'ять про Раїсу Кириченко свято зберігають не лише мої земляки, жителі Полтавщини, а і всі шанувальники співочого таланту нашої славетної Чураївни, і не лише в Україні, а і далеко за її межами. Адже голос Раїси Кириченко звучав на всіх континентах, з концертами вона відвідала найбільші концертні зали світу. Але підступна хвороба передчасно забрала її від нас. І не дивно, що мені хотілося теж долучитися до вшанування пам'яті улюбленої співачки, моєї дорогої землячки. Щоб її ім'я звучало і в пісні, і в квітах...

Звичайно, це мав бути ірис, дуже красивий ірис. Я тоді ще не знала, яким він буде. Відповідальність неабияка – знайти саме те, що потрібно. Думаю, вдалося. Але не відразу. Спочатку був мереживний кольору вершкового масла сіянець, що випромінює тепло і ніжність, міцний і широкий та невибагливий. Він отримав назву БЕРЕГИНЯ. А тим часом уже ріс, не даючи про себе знати, він, мій заповітний сіянець. І ось (навіть дату знаю – 20 травня) він розкрився. Питань не було – це був дійсно він, майбутній сорт РАЇСА КИРИЧЕНКО.

Чому саме він? Не знаю, так сказало серце, глянула – і все, він. Квітка має досить рідкісний колір фолів – фуксія-маджента при найніжніших, майже білих, з легким напливом світло-бузкового, стандартах. Чудово гофровані ширяючі фоли, зімкнуті стандарти. Як доповнення до світлих стандартів на фолах виступає яскравий білий промінь, додаючи квітці неповторної святковості, елегантності. І що є знаковим – це колір однієї із концертних суконь співачки, в якій вона не раз виходила на сцену (див. кольорову вкладку). Можливо, саме це і надихнуло мене відібрати цей сіянець. Багато є різних і схожих як дві краплі сортів, а цей один і схожого у мене не було і поки що немає...

Залишалося зовсім «мало» - розмножити і зареєструвати. А це не так уже і просто. Селекціонери давно помітили, все найцінніше і дороге серцю напрочуд важко і повільно росте, можливо, тому, що хочеш прискорити подію, а час ніби зупиняється. Але і зареєструвати іменний культивар теж не зовсім просто. Згідно з правилами AIS, це можна зробити лише за письмової згоди близьких родичів.

Отже, я почала шукати можливість поспілкуватися з чоловіком Раїси Опанасівни – Миколою Михайловичем. Знала, що він працює і живе в Полтаві, влітку мешкає в рідному селі Раїси Кириченко на Глобинщині, де знаходиться її садиба-музей. А це приблизно в 50 км від місця, де ростуть мої іриси. Їхати прямо туди було незручно, не знала, як він сприйме наш візит. Тож через районну адміністрацію, місцеву газету відшукала номер телефону. Зателефонувала, пояснила причину і що саме від нього мені потрібно. Саме йшла весна, квітували тюльпани. Микола Михайлович був дуже вражений моєю ідеєю, з радістю погодився прислати дозвіл. Взагалі, він виявився чудовою людиною, приємним співрозмовником, пізніше ми зустрічалися з ним не раз, спілкувалися. Квіти він теж любив, як і кожна творча особистість, був мрійником, трепетно оберігав усе, що стосувалося його коханої дружини. Вже будучи в Києві, я отримала від Миколи Кириченка не лише дозвіл, а і диск з піснями Раїси Опанасівни та красиво оформлене видання – автобіографічну книгу Раїси Кириченко «Я козачка твоя, Україно!» з пам'ятним надписом.

А іще Микола Михайлович попросив якомога швидше зареєструвати сорт, щоб мати можливість його висадити біля пам'ятника співачці в Полтаві, на який саме тоді було розпочато збір коштів. Враховуючи це прохання, я наступного ж року зареєструвала в AIS цей культивар як сорт РАЇСА КИРИЧЕНКО.

Звичайно, я не мала тоді і зараз іще не маю достатньої кількості посадкового матеріалу цього сорту. Перше місце, де крім мого саду, висаджено даний ірис – є музей-садиба Раїси Кириченко на її малій батьківщині в с. Корещина. Він там чудово себе почуває, рясно квітує і непогано розмножився, хоча в моєму саду росте слабувато. Значить, його місце там. Микола Михайлович дуже дбайливо відносився до цього сорту, оберігав його як і всі інші сорти, які ми там висадили, в тому числі і БЕРЕГИНЮ. Він навіть показував мені свій записничок, де було нанесено схему посадки сортів з назвами, щоб не забути. Кожен наш візит супроводжувався все новими і новими розповідями – спогадами про Раїсу Кириченко, про кохану Раечку, як любовно називав Микола Михайлович свою дорогу дружину. Видно було, що він жив лише пам'яттю про Раїсу Опанасівну, тяжко переживав її відхід у вічність. На жаль, так завжди трапляється, що лебідь іде за своєю лебідкою. Вони в житті були як два крила, опорою одне одному. Серце чоловіка не витримало туги і він полетів до неї...

У самотній хаті лишилися квітучі іриси як знак вічності, пісня Раїси Кириченко не вмирає, вона лине вдалину, накриваючи лебединим крилом Україну, як Берегиня, як мати-Оранта, захищаючи нашу землю від скверни. Найближчим часом сорти РАЇСА КИРИЧЕНКО, БЕРЕГИНЯ і ПОЛТАВЧАНКА будуть висаджені біля пам'ятника співачці в Полтаві, про що мріяв Микола Кириченко. В найближчому майбутньому буде зареєстрований культивар Чураївна – третій в ряду сортів, присвячених вшануванню легендарної співачки. Він пишний, яскравий і оксамитовий, як і невмирущий голос Раїси Кириченко.

ЮВІЛЕЇ УСЛАВЛЕНИХ СОРТІВ

Ігор Хорош, м. Тернопіль

50 РОКІВ ПОПУЛЯРНОСТІ

У 2014 році свій 50-річний ювілей відзначив чи не найвідоміший серед ірисівників сорт `СТЕПІН АУТ` (`STEPPING AUT`, Schreiner, 1964). Багатий фіолетовий з білим, візерунку пліката, дуже контрастний. Білосніжні основи фолів мають щедрий глянцевиий блиск, в той час як у яскраво-лілового забарвлення стандартів - елегантний сапфіровий відтінок. За своє яскраве, в прямому значенні цього слова життя, сорт отримав чи не усі нагороди. Ось їхній перелік: НМ (схвальний відзив, нагорода I ступеня для інтродукованого сорту в США) - 1965 рік, F. Cook (кубок Франкліна Кука за результатами голосування звичайних членів AIS) - 1966, JC - 1965, 66, AM (нагорода за якість, нагорода II ступеня для інтродукованого сорту в США) - 1967, Nelson Award (найкращому екземпляру переможцю виставок) - 1968. І, нарешті, в 1968 році отримав Медаль Дайкса. Саме завдяки йому прізвище американських гібридизаторів Шрайнерів стало відомим в усіх куточках світу, а `СТЕПІН АУТ` почав свою тріумфальну ходу по найвідоміших ірисових колекціях.

Які сорти були славетними батьками `СТЕПІН АУТ` невідомо, проте на сьогоднішній день сорт дав життя майже двом сотням своїх нащадків. У свої гібридизаційні програми `СТЕПІН АУТ` включали Гіо та Бяно, Локтев та Кайо, Томпкінз та Гібсон. Приємно зазначити, що працював з ним і український селекціонер Борис Правдивий. Як результат - у 2002 році зареєстрований, а у 2009 інтродукований чудовий український культивар `БУЗОК`.

`СТЕПІН АУТ` практично не хворіє, чудово зимує та відмінно розмножується. До того ж завдяки доброму росту та декоративним якостям (яскраві квіти на майже метрових квітконосах) дуже популярний у ландшафтних дизайнерів. Це справді геніальний сорт, що достойно посів своє місце в ірисових садах, сорт, на який вже протягом п'яти десятирічків рівняються нові творіння сучасних гібридизаторів, сорт - легенда.

МИСТЕЦЬКА СПОРІНКА

Терентьева Марина, м. Київ

*Мої доріжки тягнуться веселим садом
Серед квітучих розложистих дерев.
Дивуюсь я Землі принадам,
Вдохая пахощі чудових дерев*

*Лиш іноді над прірвою схиляюсь:
Що далі, як закінчиться садок?
За праведне стою, душею підіймаюсь,
Мої думки то чистий є струмок.*

*Щечуть думки крізь бурі і негоди,
Шукала правду, а знайшла брехню –
Ши скаламутив мої срібні води,
Без жалю в серце вбив пішню.*

*Не захотів утримати, спинити
Крізь пальці я просипалась піском,
Зупинка – і не можем далі бігти
Не скористались райдуги містком.*

*Два береги, роз'єднані водою,
Два серця, що не б'ються в унісон.
Ши зраджений? Чи я тобою?
Щепер це правда, а не сон.*

Пам'яті Небесної Сотні

Знову, знову сонце.
Вже друга весна.
Без тебе, коханий, без тебе.
Минули хвилини, минули літа
Не вірю, що тебе не побачу в себе.

Приспів:

Зацвітуть іриси в моєму саду,
Мереживні пелюстки, золоті борідки.
Листя лиш шепоче: «До тебе прийду!»
Квітами вкрию доріжки й повітки.

Знову, знову сонце
Заглядає у вікно.
З тобою, коханий, з тобою
Хай летять хвилини і летять літа.
Навіки я повінчана з журбою.

Приспів:

Зацвітуть іриси в моєму саду,
Мереживні пелюстки, золоті борідки.
Листя лиш шепоче: «До тебе прийду!»
Квітами вкрию доріжки й повітки.

Вже злітають останні морози,
Вже всім чути поступ весни.
Змиють нечисть блакитнії грози,
Почнуть іриси ніжні цвісти.

Я візьму в руки фарби веснянок,
Доторкнуся до квітів своїх.
Всіх здивує кришталевий ранок –
Творіння прекрасне турботи і вітх.

Хай сонце подарує кольори яскраві,
Мереживо пелюсткам мрії додадуть.
Усе, що снилось взимку, збудеться у травні.
Стежинки казкові до квітів знов ведуть.

БЛАГОЧИННА ДІЯЛЬНІСТЬ УСІ

Однією із статутних засад УСІ є благодійна діяльність. Минулого сезону, і це вже стало традицією, члени УСІ надали благодійну допомогу у вигляді посадкового матеріалу сортових ірисів української та зарубіжної селекції ботанічним садам: НБС ім. М.М. Гришка (м. Київ), субтропічних культур (м. Хорол), дендропаркам: "Олександрія" (м. Біла Церква), "Феофанія" (м. Київ), "Івушка" (Полтавська обл.), а також поповнили колекцію ірисарію сортів української селекції, закладеного в Умані до 100-річчя від дня народження Ніни Мірошніченко. Найвагоміший внесок у цю гарну справу зробив наш провідний колекціонер ірисів О. Монако. Всі ці організації висловили щиру подяку Правлінню УСІ і особисто О. Монако за дбайливо наданий високоякісний посадковий матеріал ірисів.

Закликаємо всіх членів Співки повідомляти Правління про свою благодійну діяльність, спрямовану на сприяння озелененню територій і збереженню та поширенню культури ірису в Україні. Якщо ви маєте надлишки посадкового матеріалу ірисів, звертайтеся до Правління, де отримаєте адреси організацій, що чекають вашої допомоги і готові дбайливо оберігати ірисові насадження, вирощені із посадкового матеріалу, наданого членами УСІ.

НАШІ ЮВІЛЯРИ

Українська Співка Ірису ширО вітає наших колег-ірисівників, для яких 2015 рік є ювілейним. Зичимо міцного здоров'я, добра і сімейного затишку, успіхів на ниві ірисівництва, любові та поваги від рідних і друзів, прекрасного настрою і творчої наснаги на довгі роки!

- 40 років** - ДУДЕЦЬКИЙ СЕРГІЙ
ТРИГУБ НАТАЛІЯ
- 45 років** - ЛУКАВА ІРИНА,
- 50 років** - КОСОВСЬКА ТЕТЯНА,
ТЕРЕНТЬЄВА МАРИНА
- 55 років** - ЛЯШЕНКО КАТЕРИНА,
ТРОЇЦЬКА ТАЇСІЯ,
ТРОЇЦЬКИЙ МИХАЙЛО
- 60 років** - КУНДЕРТ ЛЮБОВ
- 65 років** - ДЯЧЕНКО ЛЮБОВ
- 70 років** - ПІНК МАРІЯ

ЧЛЕНСТВО У СПІЛЦІ

Спілка має три категорії членів: індивідуальні, колективні та почесні.

Індивідуальними членами Спілки в кожному календарному році можуть бути громадяни України, громадяни інших держав, особи без громадянства, які:

- ◆ Досягли 18 років;
- ◆ Надіслали до Правління письмову заяву про надання членства в Спілці та дотримання її Статуту;
- ◆ Прийняті до Спілки Правлінням;
- ◆ Сплатили щорічний членський внесок.

Колективними членами Спілки можуть бути трудові колективи будь-яких підприємств, установ, організацій, об'єднань, спілок, фондів, спеціалізованих чи фахових об'єднань, які:

- ◆ Зацікавлені діяльністю Спілки;
- ◆ Надіслали до Правління письмову заяву про надання членства в Спілці та дотримання її Статуту, а також копії рішення керівного органу колективу підприємства про вступ до Спілки;
- ◆ Прийняті до Спілки Правлінням;
- ◆ Надали Спілці матеріальну допомогу.

З ПИТАНЬ ЩОДО ВСТУПУ У СПІЛКУ ТА СПЛАТИ ЧЛЕНСЬКИХ ВНЕСКІВ ЗВЕРТАТИСЯ ДО ПРАВЛІННЯ УСІ.

ВИСТАВКА БОРІДКОВИХ ІРИСІВ 2015

VI Всеукраїнська виставка Борідкових ірисів відбудеться орієнтовно **22-24** травня 2015 року у Національному ботанічному саду ім. М.М. Гришка НАН України.

Відкриття виставки **22** травня о 14.00

23-24 травня виставка працюватиме з 10 до 18 години

Адреса: м. Київ, вул. Тімірязєвська, 1 (Лаб. корпус №6)

За подальшою інформацією щодо виставки стежте на офіційному сайті УСІ.

Прохання до всіх членів УСІ, хто бажає показати свої колекції, повідомити про це Правління Спілки до

15 травня 2014 року.

Заявки, що надійшли після вказаного терміну, розглядатися не будуть. Під час виставки знову планується провести виставкове суддівство сортів та сіянців Високих Борідкових ірисів. Переможці у номінаціях будуть нагороджені дипломами.

До участі у виставці допускаються лише члени УСІ, що сплатили щорічний членський внесок за 2015 рік. Експонати, призначені для виставкового суддівства, подаються окремо. Вони повинні бути зрізані на рівні ґрунту, не потрібно видаляти залишки квіток, що процвіли, листя видалити лише знизу. На конкурс подавати строго по одному екземпляру бажано в кожній із 17 номінацій. Назва сорту записується в окремий список (*див. нижче*), на експонат ставиться лише номер, під яким він знаходиться в цьому списку сортів. Назву сорту писати латинськими літерами, вказуючи автора та рік інтродукції.

Наводимо список номінацій для виставкового суддівства:

№	Назва сорту, автор, рік	НОМІНАЦІЯ НА КРАЩІ СОРТИ	Експонатор
1		БІЛИЙ	
2		ЖОВТИЙ	
3		ПОМАРАНЧЕВИЙ	
4		РОЖЕВИЙ	
5		«ЧЕРВОНИЙ»	
6		БЛАКИТНИЙ, СИНІЙ	
7		ФІОЛЕТОВИЙ, БУЗКОВИЙ	
8		«ЧОРНИЙ»	
9		БІКОЛОР	
10		БІТОН	
11		ПЛІКАТА, ЛЮМІНАТА	
12		«ЗЛАМАНОГО КОЛЬОРУ»	
13		«КОСМІЧНОГО ПОКОЛІННЯ»	
14		ГОФРОВАНІЙ	
15		МЕРЕЖИВНИЙ	
16		ВІТЧИЗНЯНОЇ СЕЛЕКЦІЇ	
17		СІЯНЕЦЬ ВІТЧИЗНЯНОЇ СЕЛЕКЦІЇ	

У З'ЇЗД УКРАЇНСЬКОЇ СПІЛКИ ІРИСУ

Черговий, п'ятий, з'їзд Української Спілки Ірису відбудеться орієнтовно **24-25 травня 2015 року** (неділя - понеділок) в саду родини Якименків (Чернігівська обл.). Запрошуються члени Спілки, а також всі бажаючі, які сплачують реєстраційний внесок для проведення цього заходу (оплата сувенірів, транспорту, обіди). Чекаємо всіх на святі українського ірисівництва!

Довідки за тел. (+38067) 290-01-75, та
e-mail^Yakimenko_iris@mail.ru

(Якименко Микола Іванович та Валентина Миколаївна)

Прохання повідомити про свою участь
по можливості **до 10 травня.**

За подальшою інформацією щодо з'їзду стежте
на офіційному сайті УСІ.

БАНК НАСІННЯ УСІ

В УСІ існує банк насіння Борідкових та Неборідкових ірисів для розповсюдження між членами Спілки. Всі, хто має надлишок насіння ірисів, можуть надіслати його на адресу Правління УСІ. Пакетики необхідно підписати, вказавши рік збору насіння, сад, де воно зібране чи місцевість (якщо насіння зібране в природі) і прізвище особи, яка надіслала насіння. Будемо щиро вдячні.

СУДДІВСТВО НА ВИСТАВКАХ ТА У ВІДКРИТОМУ ҐРУНТІ

Усіх членів Спілки, хто бажає спробувати себе в якості судді на офіційних заходах УСІ (у відкритому ґрунті, виставках та конкурсах), просимо звертатися до Правління Спілки за електронною адресою: **irisua@ukr.net**

Вам буде надіслано відповідні матеріали щодо суддівства для ознайомлення та вивчення.

ДІЙСНІ СУДДІ УСІ: Ю. Буйдін, О. Монако, О. Трякіна, М. Троїцький, І. Хорош, А. Черногуз

СУДДІ-СТАЖЕРИ: О. Чіпенко, О. Якуба.

На IV з'їзді УСІ вперше відбулося суддівство у відкритому ґрунті.

За результатами переконливої перемоги з середнім балом 82 отримав сорт КОБЗАР (Геннадій Мамченко, 2013, ТВ).

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ УСІ 2014

Загальні Збори УСІ відбулися в січні 2015 року. Затверджено звіт ревізійної комісії за 2014 рік, підведено підсумки роботи за минулий рік та накреслено плани на наступний рік, зокрема, вирішено створити постійно діючі конкурсні ділянки ірисів SDB та TB на території Національного ботсаду ім. М.М.Гришка зі щорічним їх оновленням. Відбулася ділова дискусія з приводу порядку реєстрації нових культиварів, наголошено на неприпустимості продажу незареєстрованих культиварів, оскільки це вносить плутанину в сортове різноманіття вітчизняних сортів. Збори затвердили суму членського внеску на 2015 рік та вирішили створити благодійний фонд для збору коштів насамперед від українських гібридизаторів для виготовлення в майбутньому медалі імені Ніни Мірошніченко – найвищої нагороди в українському ірисівництві. Затверджено наступні терміни з'їздів на найближчі роки:

2015 рік - сад родини Якименків, Чернігівська обл.

2016 рік - сад В. Тисячної – найбільша колекція
SDB-ірисів в Україні, м. Миколаїв

2017 рік - сад О. Трякіної, м. Дніпропетровськ

ОФІЦІЙНА РЕЄСТРАЦІЯ СОРТІВ

Повідомляємо, що на сьогодні офіційним реєстратором сортів українських селекціонерів членів УСІ в AIS (American Iris Society) є Хорош Ігор Ярославович. Усю необхідну інформацію з приводу реєстрації сортів можна отримати безпосередньо у І.Я. Хороша за електронною адресою:

igorkhorosh@ukr.net

ОФІЦІЙНИЙ САЙТ СПІЛКИ

Вельмишановні колеги! Повідомляємо вам, що діє офіційний сайт Української Спілки Ірису. Його ви зможете знайти у Всесвітній мережі Інтернет за адресою:

irisua.org

Велике прохання до членів Спілки брати активну участь у розбудові сайту. Усі зауваження, статті та пропозиції щодо сайту надсилайте, будь ласка, на електронну адресу:

irisua@ukr.net

На нашому оновленому, наразі двомовному, сайті можна знайти всі фото ірисів українських оригінаторів ірисів – членів УСІ, а також всі відомості про їх інтродукцію та реєстрацію. Також у відповідних розділах ми розміщуємо фото новинок (не старших за 5-ть років) зарубіжної селекції, що ростуть і квітуть в садах наших ірисівників. Фотографії зроблені в садах України.

Введено нові розділи, де ви побачите також багато фотографій різних видів неборідкових ірисів, що успішно ростуть і квітуть в садах членів УСІ. Окремо виділені розділи про основні події, що проводяться Спілкою, де їх всі можна побачити в хронологічному порядку. Приносимо вибачення за деякі не до кінця оформлені розділи. Робота над ними ведеться.

Будемо вдячні всім членам Спілки за надані для сайту матеріали.

Зробимо наш сайт найкращим!

**ТУТ МОГЛО БУТИ
ВАШЕ ОГОЛОШЕННЯ!**

ТУТ МОГЛО БУТИ ВАШЕ ОГОЛОШЕННЯ!

ВИПРАВЛЕННЯ ДО ВИПУСКУ №3 (2013/2014 рік)

Вельмишановні читачі! У минулому бюлетені було допущено декілька прикрих друкарських помилок:

1. стор. 15, 13-й рядок знизу – надруковано ABSOLUTEI JOY, має бути ABSOLUTE JOY (ЕБСЕЛЮТ ДЖОЙ);
2. стор. 26, 2-й рядок Результатів виставкового суддівства – надруковано Dream Till Dawn (Blyth, 03/04), має бути Dance Till Dawn (Johnson, 2011);
3. стор. 38, підпис до 2 фото в 3 ряду – надруковано «Господар III З'їзду УСІ 2014 року...», має бути «Господар III З'їзду УСІ 2013 року».
4. В статтях, присвячених Н. Мірошніченко, прізвище читати як МІРОШНІЧЕНКО, а не Мірошниченко.

Перепрошуємо за допущені помилки і переконливо просимо вас усі зауваження щодо текстів статей, надрукованих у бюлетенях УСІ, та інформацію про виявлені вами помилки, надсилати на електронну адресу Спілки – irisua@ukr.net. Найвагоміші з них обов'язково будуть надруковані у наступних бюлетенях. Дякуємо за співпрацю і розуміння!

Друк бюлетеня ТОВ “Мегапрінт Сервіс”

СОРТИ АНДРІЯ ТРОШКІНА

БЕЛАЯ ГВАРДИЯ
(BELAJA GVARDIJA), TB 2015

НАРОДНІЄ СКАЗКИ
(NARODNYJE SKAZKI), TB 2015

КОСМОГОНІЯ
(KOSMOGONIIA), TB 2015

РЕНЕСАНСНОЄ НАСТРОЄНІЄ
(RENESSANSNOIE NASTROIENIIE), TB 2015

ПІРАТСЬКІЄ СТРАСТИ
(PIRATSKIE STRASTI), TB 2015

КАРПАТСЬКИЙ ГОРЄЦЬ
(KARPATSKYI HORETS), TB 2015

СОРТ І СІЯНЕЦЬ ГЕННАДІЯ МАМЧЕНКА

СОРТИ МИХАЙЛА ТРОЇЦЬКОГО

ГЕРОЯМ НЕБЕСНОЇ СОТНІ
(HEROIAM NEBESNOYI SOTNI) TB, R, 2015

LITTLE SUPERSTITION
(ЛІТЛ СІЈУПЕСТІШН), MDB, 2012

БУРХЛИВЕ МОРЕ
(BURKHLIVE MORE), MDB, 2012

ТВ 4-11-14
(КОБЗАР X GLAMAZON)

ДАРУНОК СОНЯЧНОГО ЛІТА
(DARUNOK SONIACHNOHO LITA), MDB, 2012

ПАПОРОТІ ЦВІТ
(PAPOROTI TSVIT), MDB, 2012

СОРТ І ГІБРИДНІ СІЯНЦІ ІГОРА ХОРОША

НЕ ЗГАСИ ВОГОНЬ
(NE ZHASY VOHON), TB 2014

ТВ ІХ-102705
(WINSOME DANCER × KALIGAZAM)

ТВ ІХ-100101
(GLAMAZON × DYNAMITE)

ГІБРИДНІ СІЯНЦІ АЛЛИ ЧЕРНОГУЗ

ТВ 0961

(ЗОЛОТА ПЕКТОРАЛЬ Sib × DECADENCE)

SPU 10-14

(MOLDOVA × UPON A HARP)

ТВ 1084-6

(RETURN TO CAMELOT × CUPID'S WISH)

ТВ 09255

09255(PADDI SHOULDERS
X EX ANIMO STAS Sib)

ТВ 1058-4

(08179-21; 0419-3: (RANCHO ROSE X BREAKERS) X
ROMANTIC GENTLEMAN)) X GRACIOUSE CURVES)

SDB 0909-1

(0603-2: (UNKNOWAN X COOL AS) X
JAZZAMATAZZ)

СОРТИ МАРІЇ КОНОВАЛЕНКО

ЛІСДЕЇ

LITSEDEI, TB, R, 2014

МАЛЕНЬКАЯ МОДНИЦА

MALENKAIA MODNITSA, TB, R, 2014

ТАЄМНИЙ ЛИЦАР

TAIEMNYI LYTSAR, TB, R, 2014